

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 55/98-120

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. októbra 2001 v senáte zloženom z predsedu senátu Daniela Švábyho a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatý podnet J. M., bytom v B., zastúpeného advokátom JUDr. P. E., B., vo veci porušenia jeho základných a ľudských práv podľa čl. 12 ods. 4, čl. 16, čl. 17, čl. 19, čl. 20, čl. 22, čl. 26, čl. 48 a čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 5 ods. 1 a 3, čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d), čl. 7 ods. 1, čl. 8 a čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Banskej Bystrici, Krajského súdu v Bratislave, Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici a Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky vo veci Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 T 36/93 a Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 T 2/98 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 26. septembra 1995 sp. zn. 7 Tpo 361/95, ktorým potvrdil vzatie do väzby J. M., p o r u š i l jeho právo podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Krajský súd v Bratislave uznesením z 19. februára 1997 sp. zn. 1 T 142/96, ktorým uložil J. M. obmedzenia vo výkone trestu odňatia slobody, p o r u š i l jeho práva podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 22 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Vo zvyšnej časti podnetu nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 15. októbra 1998 sp. zn. II. ÚS 55/98 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie podnet J. M., bytom v B.(ďalej len „navrhovateľ“), ktorým namietal porušenie viacerých jeho práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv zaručených Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

Konkrétne uviedol, že jeho zadržanie 6. septembra 1995 a jeho väzba nariadená uznesením Okresného súdu v Banskej Bystrici zo 7. septembra 1995 sp. zn. Tp 117/95 sú protiprávne z dôvodu, že 29. júna 1995 vykonal maximálnu väzbu a ďalšia väzba je v tej istej veci na ňom nevykonateľná. V tejto súvislosti namietal porušenie čl. 5 ods. 1 a 3 dohovoru.

V trestnej veci sp. zn. 2 T 36/93 vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici namietal nezákonný proces z dôvodu porušenia viacerých ustanovení Trestného poriadku. Konkrétne uviedol, že škoda nebola určená znalcom, že neboli vypočutí svedkovia (MUDr. A. L., J. D., J. K.) a znalci, na ktorých výsluchu trval, resp. nebola prečítaná výpoveď dôležitej svedkyne (MUDr. A. L.), že sa nemohol vyjadriť k výpovedi spoluobžalovaného P. H., že nebola vykonaná konfrontácia medzi menovaným spoluobžalovaným a ostatnými spoluobžalovanými, že sa nevykonali niektoré listinné dôkazy a že na pojednávaní nebola stála prítomnosť všetkých členov senátu a zapisovateľa. Namietal porušenie čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru.

V tejto trestnej veci namietal aj nezákonnosť samotného rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 1995. Uviedol, že v rozpore s čl. 20 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru bol pozbavený majetku.

Ďalej uviedol, že bol odsúdený podľa prísnejšieho ustanovenia, než to bolo možné v čase spáchania trestného činu nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 1 Trestného zákona. Namietal porušenie čl. 50 ods. 6 ústavy a čl. 7 ods. 1 dohovoru.

Napokon uviedol, že v októbri 1996 podal proti právoplatnému rozsudku v tejto trestnej veci na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) podnet na podanie sťažnosti pre porušenie zákona, ktorý v rozpore so zákonom o prokuratúre nebol napriek jeho urgenciám vybavený. V tejto súvislosti namietal porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V trestnej veci sp. zn. 1 T 2/98 vedenej na Krajskom súde v Bratislave, v ktorej vyšetrovateľ Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru Banská Bystrica (ďalej len „krajský úrad vyšetrovania“) uznesením ČVS: Vp 59/20-92 z 2. septembra 1992 vzniesol proti nemu obvinenie z trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, namietal porušenie práva na proces v primeranej lehote zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Navrhovateľ namietal aj porušenie ľudských práv vo výkone trestu. Uviedol, že Krajská prokuratúra v Banskej Bystrici (ďalej len „krajská prokuratúra“) mu zakazuje návštevy rodinných príslušníkov. Stalo sa tak údajne kvôli obmedzeniam vo výkone trestu, ktoré mu boli uložené, a kvôli tomu, čo napísal v liste vyšetrovateľovi a prokurátorky krajskej prokuratúry. Toto konanie považuje za porušenie práva na súkromný a rodinný život podľa čl. 8 a práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 dohovoru so súčasným porušením čl. 12 ods. 4 ústavy.

Uznesením z 9. februára 2000 ústavný súd podľa § 31a ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s § 30 a § 138 Občianskeho súdneho poriadku ustanovil advokáta JUDr. Pavla Erbena za právneho zástupcu navrhovateľa v tomto konaní pred ústavným súdom. Právny zástupca navrhovateľa upresnil okruh účastníkov na strane odporcu nasledovne: Krajský súd v Bratislave, Krajský súd v Banskej Bystrici, generálna prokuratúra, krajská prokuratúra a Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky (ďalej len „generálne riaditeľstvo ZVJS“).

V rámci prípravy ústneho pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatého podnetu vrátane jeho doplnenia právnym zástupcom navrhovateľa (ďalej len „návrh“) písomne vyjadrili všetci účastníci konania na strane odporcu. Ich vyjadrenia boli zaslané právnemu zástupcovi na zaujatie stanoviska. Každý z účastníkov potom ešte dostal možnosť písomne reagovať na tvrdenia druhej strany.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti návrhu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetný návrh prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných vyjadrení účastníkov a obsahu dotknutých spisov.

Vyjadrenia účastníkov

1. Právny zástupca navrhovateľa uviedol, že uznesenie Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. Tp 117/95 zo 7. septembra 1995 bolo vydané napriek tomu, že navrhovateľ vykonal maximálne prípustnú dĺžku väzby dňa 29. júna 1995. Okrem toho, že uvedené uznesenie v rozpore s čl. 48 ods. 1 ústavy vydal nepríslušný sudca, pretože konanie o vražde bolo už v roku 1993 vyčlenené pre Krajský súd v Bratislave z dôvodu miestnej nepríslušnosti *forum delicti commissi*, toto uznesenie bolo vydané aj v rozpore s Trestným zákonom a Trestným poriadkom.

K tejto námietke o protiústavnosti uviedol, že proti navrhovateľovi sa pôvodne viedlo spoločné trestné konanie pre všetky trestné činy vyšetrowané na príslušných orgánoch činných v trestnom konaní v Banskej Bystrici. To, že sa trestné konanie pre vraždu vylúčilo po určitom čase výkonu väzby na samostatné konanie, nemôže mať pokračovanie v jeho opätovnom vzatí do väzby o 2 roky neskôr. Navrhovateľ vykonával väzbu z hľadiska jej účelu v Banskej Bystrici aj pre trestný čin vraždy, pretože nemohol byť vo väzbe pre trestný čin vraždy súčasne aj v Bratislave. Vylúčenie konania o jednom z trestných činov na samostatné konanie podľa § 23 Trestného poriadku ešte neznamená, že § 38 Trestného zákona, podľa ktorého „ak sa proti páchatel'ovi viedlo trestné konanie vo väzbe a dôjde v tomto konaní k jeho odsúdeniu, započíta sa mu doba strávená vo väzbe do uloženého trestu“, neumožní „v rámci trestného konania“ započítať väzbu do uloženého trestu. Trestný zákon je totiž trestnohmotný predpis teoretickejšieho charakteru, ktorý nepočíta s trestnoprocesnými možnosťami kumulácie trestných činov. Ak by sa v tomto prípade pripustila zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní, potom páchatel', ktorý by spáchal v jednom časovom období viac trestných činov na rôznych miestach, by mohol byť v jednom takto vyčlenenom konaní orgánmi činnými v trestnom konaní vzatý do väzby na 3 roky, potom v druhom na ďalšie tri roky, v treťom na ďalšie tri roky, až kým by nedošlo k právoplatnému odsudzujúcemu rozsudku v jednom z týchto trestných konaní. Orgány činné v trestnom konaní ako štátne orgány konali v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy, pretože v prípade § 71 Trestného poriadku a § 38 Trestného zákona rozlišovali niečo, čo tieto normy nerozlišovali, a na základe tohto rozlíšenia viacerých oddelených konaní tej istej osoby bol

navrhovateľ vo väzbe takmer 5 rokov, hoci maximálne prípustná dĺžka je 3 roky pre jednu osobu.

Navrhovateľ nemohol byť vzatý opätovne do väzby pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, a to predovšetkým preto, že pre tento trestný čin bol vo väzbe od 2. septembra 1992 až do 14. apríla 1993. Pri posudzovaní dodržania maximálnej zákonom stanovenej dĺžky trvania väzby nie je rozhodujúce, ako dlho bol navrhovateľ vo vyšetrovacej väzbe pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, ale rozhodujúce je, že pre tento trestný čin už vo väzbe bol a samotné vylúčenie veci na samostatné konanie neodôvodňuje začatie plynutia novej lehoty stanovenej pre ďalšiu väzbu. Do prijatia novely Trestného poriadku zákonom č. 366/2000 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov nebolo možné zákonnú dĺžku 3 rokov trvania väzby v žiadnom prípade, resp. za žiadnych okolností predĺžiť. Z potreby prijatia tejto novely je zjavné, že v prípade, ak tu nie je iný ďalší trestný čin, je dĺžka väzby pre trestné činy, pre ktoré bola vykonávaná, obmedzená na 3 roky a vylúčením jedného trestného činu na samostatné konanie nemožno predlžovať väzbu nad maximálnu zákonom stanovenú hranicu 3 rokov.

Dňa 7. septembra 1995 bol navrhovateľ opätovne vzatý do väzby v zmysle ustanovení § 67 ods. 1 písm. b) a c) a § 67 ods. 2 Trestného poriadku. Zdôvodnenie toho, prečo bol navrhovateľ vzatý do väzby aj podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku, vyvoláva dojem určitého alibizmu. Ak by sa nepreukázali dôvody uvedené v § 67 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, bol by navrhovateľ vzatý do väzby „aspoň“ na základe ustanovenia § 67 ods. 2 Trestného poriadku. Uvedenej argumentácii nasvedčuje aj fakt, že navrhovateľ bol prvýkrát vo väzbe od 2. septembra 1992 do 29. júna 1995 a následne od 7. septembra 1995 do 12. februára 1997. Medzi oboma väzbami bolo obdobie 2 mesiacov a 9 dní, keď bol navrhovateľ na slobode, pričom sa právne relevantným spôsobom nepreukázala ani obava z pokračujúcej trestnej činnosti, ani z ovplyvňovania svedkov. Toto obdobie, keď navrhovateľ nepokračoval v trestnej činnosti, preukázateľne neovplyvňoval svedkov a zdržiaval sa na adrese, ktorú uviedol, jasne dokumentuje neodôvodnenosť a samoúčelnosť väzby po 7. septembri 1995. Aj oslobodenie navrhovateľa spod obžaloby pre trestný čin

vraždy podľa § 226 písm. c) Trestného poriadku ukazuje, že väzba, v ktorej sa navrhovateľ nachádzal, bola nezákonná a aj bezdôvodná.

Ďalšou otázkou je odôvodnenosť väzby pre trestný čin vraždy, keď navrhovateľ už bol právoplatne odsúdený za iné trestné činy a mal nastúpiť do výkonu trestu. Trestný poriadok nemá ustanovenie, v ktorom by ospravedlnil opomenutia nariadenia nástupu do výkonu trestu. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy možno občana pozbaviť slobody len z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nejasné a neurčité znenie zákona nesmie byť pri jeho výklade dôvodom pre prísnejšie sankcionovanie občana. Výkladové pravidlo „*in dubio pro reo*“ – v pochybnostiach v prospech – je namieste použiť práve pri právnych predpisoch, ktoré upravujú obmedzenie základných ľudských práv a slobôd. Jeho aplikácia je zdôvodnená práve medzerami legislatívnej činnosti zákonodarcu. Absenciu tohto výkladového pravidla v otázkach ľudských práv považuje právny zástupca za prejav prvkov z historického hľadiska prekonaného policajného štátu.

Skutočnosť, že medzi výkonom väzby a výkonom trestu odňatia slobody sú niektoré rozdiely, pokiaľ ide o návštevy, korešpondenciu, vychádzky a styk s advokátom, má význam práve pri posudzovaní primeranosti obmedzenia osobnej slobody a ďalších základných ľudských práv navrhovateľa.

V tejto súvislosti právny zástupca navrhovateľa uviedol:

„Návštevy

Väzba – raz za mesiac v trvaní najmenej 30 minút, obmedzenie počtu osôb najviac 5 osôb, pri kolúznej väzbe je potrebný predchádzajúci písomný súhlas orgánu činného v trestnom konaní

Výkon trestu odňatia slobody – 1. NVS – raz za 2 týždne, 2. NVS – raz za 4 týždne, 3. NVS – raz za 6 týždňov

Korešpondencia

Väzba – riaditeľ ústavu alebo ním poverený príslušník zboru má právo nahliadať do korešpondencie obvineného, pri kolúznej väzbe môže obvinený prijímať a odosielať korešpondenciu len prostredníctvom príslušného orgánu činného v trestnom konaní; ten

môže korešpondenciu zadržať. Uvedené ustanovenie sa nevzťahuje na korešpondenciu s obhajcom a na sťažnosti a žiadosti obvineného

Výkon trestu odňatia slobody – bez obmedzenia

Vychádzky

Väzba – najmenej 1 hodina denne s možnosťou krátkodobého obmedzenia

Výkon trestu odňatia slobody – najmenej 1 hodina denne bez možnosti obmedzenia

Styk s obhajcom a advokátom

Väzba – osobný styk v rozsahu určenom Tr. por., písomný styk bez obmedzenia; v prípade kolúznei väzby je potrebný písomný súhlas príslušného orgánu činného v trestnom konaní, možnosť prítomnosti orgánu činného v trestnom konaní, korešpondencia podlieha kontrole príslušného orgánu činného v trestnom konaní

Výkon trestu odňatia slobody – bez obmedzenia, bez možnosti odpočívania nápravno-výchovným zariadením.“

Uložené obmedzenia, konkrétne obmedzenie návštev, ich povoľovanie Krajským súdom v Bratislave, rozhodnutie o tom, že korešpondencia bude prechádzať cez cenzúru uvedeného súdu, v prípade vrátenia vecí na došetrenie cez príslušnú prokuratúru a že bude umiestnený tak, aby neprišiel do kontaktu so spoluobžalovaným P. H., v žiadnom prípade nespĺňali zákonné podmienky § 74a Trestného poriadku. Navrhovateľ bol v čase od 6. septembra 1995 do 12. februára 1997 vo väzbe, a teda už zo zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 156/1993 Z. z. o výkone väzby (ďalej len „zákon o výkone väzby“) vyplývajú pre obvineného obmedzenia tých práv, ktoré vzhľadom na výkon väzby nemožno uplatniť, a teda tu nebol nielen objektívny, ale ani zákonný dôvod uloženia obmedzení podľa § 74a Trestného poriadku. Zástupca navrhovateľa nekritizuje generálne riaditeľstvo ZVJS za to, že vykonávalo obmedzenia uložené Krajským súdom v Bratislave a Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ale konštatuje, že tieto obmedzenia boli uložené v rozpore so zákonom, a teda boli protiústavne obmedzené ľudské práva navrhovateľa. Došlo tu totiž k nedovolenej kumulácii, resp. zmiešaniu dvoch rôznych právnych režimov. Navrhovateľ mal mať jasný väzobný režim vrátane zákonných obmedzení, alebo mal byť vo výkone trestu bez obmedzení vzťahujúcich sa na väzobný režim. Skutočnosť však bola taká, že hoci bol právoplatne odsúdený na výkon trestu, jeho

sloboda pohybu však bola obmedzená s kvázi režimom väzby. V tejto nezákonnej kumulácii spôsobenej súdmi vidí porušenie ústavných práv navrhovateľa.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti právny zástupca navrhovateľa konštatoval, že konaním orgánov činných v trestnom konaní boli v prípade navrhovateľa porušené nasledovné články ústavy a dohovoru: čl. 16, čl. 17, čl. 19, čl. 22 a čl. 48 ústavy a čl. 5, čl. 6 a čl. 8 dohovoru.

2. Krajský súd v Bratislave uviedol, že po preskúmaní spisového materiálu tohto súdu týkajúceho sa konania vedeného pod sp. zn. 1 T 2/98 a podnetu navrhovateľa spolu s vyjadrením jeho právneho zástupcu vo veci porušenia práva na proces v primeranej lehote zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy je toho názoru, že toto ustanovenie nebolo ničím v priebehu konania porušené. Obdobne sa vyjadril aj ohľadne čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj k ustáleným obmedzeniam u navrhovateľa vo výkone trestu odňatia slobody, ktoré mu boli uložené uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 T 142/96 v zmysle § 74a ods. 1 Trestného poriadku (obmedzenie v korešpondencii formou cenzúry krajským súdom, príp. príslušnou prokuratúrou, obmedzenie návštev – len na základe súhlasu súdu, príp. prokurátora, ako aj jeho umiestnenie vo výkone trestu tak, aby sa nemohol dostať do kontaktu so spoluobžalovaným).

V priebehu konania pre trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 1 písm. b), ods. 3 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona, ako aj pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 1 Trestného zákona vedeného na Krajskom súde v Banskej Bystrici sa navrhovateľ nachádzal vo väzbe, z ktorej však z dôvodu, že maximálna lehota povolená Trestným poriadkom trvala už 3 roky, bol 29. júna 1995 prepustený na slobodu. Po prepustení z tejto väzby bol navrhovateľ opätovne zadržaný na základe návrhu na vzatie do väzby v súvislosti s obvinením z vraždy, a to podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku, ale uznesením Okresného súdu v Banskej Bystrici z 30. júna 1995 bol prepustený na slobodu. Opätovne bol zadržaný 6. septembra 1995 a 7. septembra 1995 Okresný súd v Banskej Bystrici rozhodol vziať ho do väzby v súvislosti s trestným stíhaním pre trestný čin vraždy, a to v zmysle § 67 ods. 1 písm. b) a c) a § 67 ods. 2 Trestného poriadku.

Vyššie uvedené dôvody väzby boli veľmi presne zdôvodnené, keďže menovaný sa pokúsil v priebehu vyšetrovania pôsobiť na svedkov, vyhrážal sa niekoľkým z nich zabitím, pričom podľa výpovede jeho brata sa chystal podplatiť a v prípade potreby aj zabiť sudcu, ktorý jeho vec prejednával.

V žiadnom prípade sa však nedá stotožniť s názorom navrhovateľa, že by boli týmto krokom porušené jeho práva na súkromný život alebo práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 dohovoru. V danom štádiu konania bolo správne, že osobná sloboda navrhovateľa, vtedy stíhaného pre závažný trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, bola obmedzená podľa vyššie citovaných ustanovení Trestného poriadku.

I keď napokon došlo k oslobodeniu jeho osoby spod obžaloby pre tento trestný čin Krajským súdom v Bratislave podľa § 226 písm. c) Trestného poriadku, navrhovateľ v súčasnosti (7. júla 2000) vykonáva iný – dlhotrvajúci trest odňatia slobody vo výmere deviatich rokov v tretej nápravno-výchovnej skupine. Je však pravda, že doba trvania väzby v tomto konaní pre trestný čin vraždy sa započítavať nedá do doby trvania trestu pre trestný čin krádeže – teda teraz vykonávaného trestu.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici sa hlavne odvolal na rozsudok tohto súdu z 31. marca 1995 sp. zn. 2 T 36/93 a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 43/96, predovšetkým na odôvodnenia týchto rozhodnutí, v ktorých sa sčasti reagovalo aj na námietky navrhovateľa, ktoré opakovane uviedol aj vo svojom podnete.

Pokiaľ ide o výšku škody v bodoch 1, 3 a 6 uvedeného rozsudku, táto bola vo všetkých uvedených skutkoch zistená na základe listinných dôkazov nachádzajúcich sa v spise a na hlavnom pojednávaní preukázaná vyjadreniami zákonných zástupcov poškodených strán, resp. samotných poškodených, ako i z prečítaných návrhov.

Ďalej uviedol, ktoré výpovede svedkov boli prečítané na hlavných pojednávaniach podľa § 211 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku. Keďže navrhovateľ ako obžalovaný

nesúhlasil s čítaním výpovedí ostatných svedkov (aj MUDr. L.), senát tieto dôkazy pominul, pretože mal dostatok dôkazov pre meritórne rozhodnutie vo veci. V podrobnostiach sa odvolal na rozsudok tohto súdu. Vyjadril sa k vypočutiu znalcov na hlavných pojednávaniach, ako aj k oboznámeniu navrhovateľa s výpoveďami spoluobžalovaných v zmysle § 208 druhej vety Trestného poriadku, k prečítaniu zápisníc o konfrontáciách medzi ním a ostatnými spoluobžalovanými podľa § 213 ods. 1 Trestného poriadku, a pokiaľ ide o výpoveď svedka J. D., odvolal sa na rozhodnutie najvyššieho súdu.

Konštatoval, že všetky hlavné pojednávania sa vykonali za prítomnosti všetkých členov senátu a zapisovateľa v zmysle § 202 ods. 1 Trestného poriadku a že nie je v rozpore s uvedeným ustanovením, keď sa zapisovateľky striedajú.

Výrok o prepadnutí, resp. zhabaní vecí navrhovateľa, ako je uvedený v prvostupňovom rozsudku, zodpovedá ustanoveniam § 55 ods. 1 písm. a) a c) a ods. 3 Trestného zákona, resp. § 73 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného zákona.

Celú trestnú činnosť navrhovateľa ako obžalovaného súd právne kvalifikoval podľa novely Trestného zákona, t. j. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 248/1994 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Trestný zákon a zákon o priestupkoch (ďalej len „novela Trestného zákona č. 248/1994 Z. z.“) s poukazom na ustanovenie § 16 ods. 1 Trestného poriadku, pretože tento neskorší zákon ako celok, posudzovaný z hľadiska všetkých do úvahy prichádzajúcich ustanovení vo vzťahu k jeho trestnej zodpovednosti a trestných následkov za spáchané trestné činy, bol pre neho priaznivejší.

4. Generálna prokuratúra uviedla, že údaje navrhovateľa, že v októbri 1996 podal na generálnu prokuratúru podnet na podanie sťažnosti pre porušenie zákona proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 1995 sp. zn. 2 T 36/93 a že tento nebol do dňa podania podnetu na ústavný súd vybavený, zodpovedajú skutočnosti. Námietku, že tým došlo k porušeniu § 12 ods. 5 zákona o prokuratúre, čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, však považovala za neopodstatnenú.

Odvola sa na § 30 zákona č. 314/1996 Z. z. o prokuratúre, ktorý sa vzťahuje aj na podnet navrhovateľa z 29. októbra 1996 a ktorý neobsahuje určenie lehoty na vybavenie podnetu. Námieta navrhovateľa je neopodstatnená, lebo sa odvolával na ustanovenie (§ 12 ods. 5) už zrušeného zákona a zákon platný v čase vybavovania jeho podnetu rovnakú úpravu neobsahuje.

Uviedla, že po doručení podnetu generálnej prokuratúre 31. októbra 1996 prokurátor, ktorému bol podnet pridelený na vybavenie, potvrdil prijatie podnetu navrhovateľovi a po jeho preskúmaní ho zaslal krajskej prokuratúre s pokynom na zadováženie a predloženie spisu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 T 36/93 na zaujatie stanoviska k podnetu. Napriek sústavným žiadostiam krajskej prokuratúry o zapožičanie uvedeného spisu tento nemohol byť Krajským súdom v Banskej Bystrici z rôznych dôvodov poskytnutý. O nezapožičaní spisu súdom a jeho dôvodoch bola generálna prokuratúra sústavne informovaná. Navrhovateľ bol písomne upovedomený o príčinách, pre ktoré podnet ešte nemohol byť vybavený, a to listami z 9. apríla 1997, 3. júna 1997 a 31. júla 1997. Dotknutý trestný spis bol so stanoviskom krajskej prokuratúry doručený generálnej prokuratúre 3. novembra 1997 a po jeho preskúmaní bol navrhovateľ už 7. novembra 1997 písomne vyrozumený o odložení jeho podnetu z dôvodu jeho neopodstatnenosti.

Podnet navrhovateľa bol vzhľadom na uvedené vybavovaný na generálnej prokuratúre bez zbytočných prieťahov a v lehote kratšej než primeranej (vlastné preskúmanie veci a vybavenie podnetu), preto nedošlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Krajská prokuratúra uviedla, že úvahy navrhovateľa o nezákonnosti jeho zadržania vo väzbe a porušovaní jeho ústavných a ľudských práv sú neodôvodnené z nasledovných dôvodov:

„dňa 21. 5. 1992 bolo Jánovi Mirekovi uznesením vyšetrovateľa KÚV PZ Banská Bystrica VP 59/20-92 vznesené obvinenie zo spáchania trestného činu krádeže podľa § 247

ods. 1, písm. b), ods. 2 Tr. zák. (trestná vec „trezory“), pričom pri následnom výsluchu bol upozornený na zmenu právnej kvalifikácie jeho konania aj podľa ods. 4 § 247 Tr. zák.;

dňa 2. 9. 1992 bolo Jánovi Mirekovi uznesením vyšetrovateľa KÚV PZ Banská Bystrica sp. zn. VP 59/20-92 vznesené obvinenie zo spáchania trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1 Tr. zák., a to v rámci trestného konania vykonávaného v súvislosti s trestným činom krádeže („trezory“);

dňa 14. 4. 1993 bolo uznesením vyšetrovateľa KÚV PZ Banská Bystrica sp. zn. VP-59/20-92 vylúčené zo spoločného konania konanie o trestnom čine vraždy, t. j. že od tohto okamihu bolo vykonávané konanie o tomto trestnom čine vraždy ako samostatné;

dňa 31. 3. 1995 bol Ján Mirek rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 T 36/93 z 31. 3. 1995 v spojení s uznesením NS SR sp. zn. 1 To 43/96 z 23. 10. 1996 uznaný vinným zo spolupáchatelstva trestného činu krádeže podľa § 9 ods. 2 k § 247 ods. 1, písm. b), ods. 3, písm. b), ods. 4 Tr. zák. za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 9 rokov so zaradením do III. NVS;

dňa 31. 3. 1995 (v trestnej veci „trezory“) Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 2 T 36/93 rozhodol o nezapočítaní doby od 20. 2. 1995 do 30. 3. 1995 do trvania vyšetrovacej väzby;

dňa 29. 6. 1995 bol Ján Mirek na základe príkazu Krajského súdu v Banskej Bystrici prepustený z trojročnej väzby vykonávanej v trestnej veci „trezory“;

dňom 6. 9. 1995 začala mu plynúť lehota väzby v konaní o trestnom čine vraždy podľa § 219 ods. 1 Tr. zák. Do vyšetrovacej väzby bol vzatý uznesením Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. Tp 117/95 zo 7. 9. 1995, pričom jeho sťažnosť proti citovanému uzneseniu Okresného súdu v Banskej Bystrici Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 7 Tpo 361/95 z 26. 9. 1995 zamietol.

Z vyššie uvedeného prehľadu potom vyplýva, že Ján Mirek v čase od 22. 5. 1992 do 29. 6. 1995 vykonával trojročnú väzbu.

V rámci tejto trojročnej väzby vykonal 7 mesiacov a 12 dní väzby (od vznesenia obvinenia za trestný čin vraždy spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 k § 219 ods. 1 Tr. zák. z 2. 9. 1992, do vylúčenia konania o tomto trestnom čine na samostatné konanie zo 14. 4. 1993) aj v súvislosti s jeho stíhaním za vraždu.“

Krajská prokuratúra zdôraznila, že pri úvahách o zákonnosti postupu súdu pri vzatí navrhovateľa do väzby treba prihliadať na to, že:

„dňa 22. 5. 1992 bol vzatý do vyšetrovacej väzby výlučne len v súvislosti so spáchaním trestného činu krádeže („trezory“). O trestnom čine vraždy v tom čase nemal vedomosť žiadny orgán činný v trestnom konaní. Totiž tento trestný čin vyšiel najavo až o 3 mesiace – t. j. 3. 7. 1992, kedy bolo začaté trestné stíhanie vo veci;

dňa 14. 4. 1993 bolo konanie o trestnom čine vraždy vylúčené na samostatné konanie. Týmto procesným postupom došlo k ukončeniu výkonu väzby v súvislosti s trestným činom vraždy. Konanie v trestnej veci krádeže („trezory“) a trestnej veci vraždy sa týmto stali po procesnej stránke samostatné a od seba nezávislé po všetkých stránkach, inými slovami, o trestnom čine vraždy bolo vykonávané od 14. 4. 1993 tzv. neväzobné konanie.“

V tejto súvislosti ďalej uviedla, že „technickým prostriedkom procesného vylúčenia veci zo spoločného konania je napr. to, že vo vylúčenej (neväzobnej) veci musí orgán činný v trestnom konaní žiadať o súhlas na eskortu obvineného iný orgán činný v trestnom konaní, ktorý vykonáva väzobné konanie proti tomu istému obvinenému.

Pokiaľ ide o trestný čin vraždy, bolo potrebné započítať do plynúcej väzby, t. j. 6. 9. 1995 aj 7 mesiacov a 12 dní už vykonanej väzby a to pri jej predlžovaní po jednom roku ako i pri jej sčítavaní ako dvoj a trojročnej väzby“.

K namietanému porušeniu ľudských práv vo výkone trestu krajská prokuratúra uviedla, že Krajský súd v Bratislave uznesením sp. zn. 1 T 142/96 z 19. februára 1997 podľa § 74a ods. 1 Trestného poriadku rozhodol o uložení navrhovateľovi počas výkonu trestu odňatia slobody tieto obmedzenia:

„korešpondencia obžalovaného bude prechádzať cez cenzúru Krajského súdu v Bratislave a v prípade vrátenia veci na došetrenie cez príslušnú prokuratúru,

návštevy obžalovaného budú povoľované cestou Krajského súdu v Bratislave, prípadne príslušnou prokuratúrou,

obžalovaný bude vo výkone trestu umiestnený tak, aby neprišiel do kontaktu so spoluobžalovaným P. H.“

Najvyšší súd v rámci konania o sťažnosti proti tomuto rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave uznesením sp. zn. 1 To 19/97 z 19. marca 1997 výrok napadnutého uznesenia doplnil tak, že „uvedené obmedzenia vo výkone trestu odňatia slobody sa Jánovi Mirekovi ukladajú v trvaní do 12. 2. 1998“.

Krajská prokuratúra ďalej poukázala na to, že cieľom týchto obmedzení bola tá skutočnosť, že postoj navrhovateľa v prípravnom konaní vedenom pre trestný čin vraždy, pôsobenie na spoluobvineného P. H. a svedkov, rôzne vyhrážky, ktoré sú zadokumentované v trestnom spise, odôvodňovali záver, že je daný dôvod kolúznei väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, a preto sú uvedené obmedzenia obvineného vo výkone trestu odňatia slobody pre trestný čin krádeže nevyhnutné. Uložené obmedzenia neboli závažnejšie ako tie, ktorým by bol inak podrobený vo väzbe. Priebeh a výsledky prípravného konania plne potvrdili, že tieto obmedzenia, ktoré mu boli uložené, boli nevyhnutné a sčasti sa i realizovali (cenzurovanie jeho korešpondencie, pričom závadná bola zadržaná a je súčasťou trestného spisu, resp. dozorového denníka). Korešpondencia adresovaná jednak bratovi M. M., M. S., družke, ako i moták, ktorý navrhovateľ napísal a odoslal svojmu bratovi a tento ho následne odovzdal vyšetrovateľovi, obsahovali celý rad skutočností odôvodňujúcich kolúznu väzbu a prijaté obmedzenia.

Taktiež mu bolo zakázané povoľovanie návštev vo výkone trestu, a to vrátením povolenky k návšteve, konkrétne zo 4. júna 1997 (návšteva sa mala vykonať 21. júna 1997 príbuznými – družkou T. M. a švagrom V. Č.). Došlo k tomu na základe tej skutočnosti, že vyšetrovateľ ku dňu návštevy nevypočul jeho družku a hrozilo nebezpečie naplnenia vyjadrenia samotného navrhovateľa, že „keby chcel, že by mal „X“ dôvodov, ako obísť uložené mu obmedzenia Krajským súdom v Bratislave“. Pri povolenej návšteve jeho družky s jej deťmi, ktorá sa vykonala v Nápravno-výchovnom ústave v Leopoldove, bol prítomný i dozorujúci prokurátor.

6. Generálne riaditeľstvo ZVJS najprv uviedlo, že navrhovateľ bol vo výkone trestu odňatia slobody od 12. februára 1997 so započítaním väzby od 22. mája 1992 do 29. júna 1995 a od 6. septembra 1995 do 12. februára 1997 s tým, že z výkonu trestu odňatia slobody bol prepustený podmienene 13. apríla 2000 rozhodnutím Okresného súdu v Trnave sp. zn. 1 Pp 24/2000. Vo vyjadrení z 15. januára 2001 tento údaj spresnilo tak, že väzba od 6. septembra 1995 do 12. februára 1997 nebola započítaná, ako bolo uvedené, do výkonu trestu odňatia slobody uloženého odsúdenému Krajským súdom v Banskej Bystrici 31. marca 1995 pod sp. zn. 2 T 36/93 v spojení s rozhodnutím najvyššieho súdu z 23. októbra 1996 sp. zn. 1 To 43/96 v trvaní 9 rokov.

Generálne riaditeľstvo ZVJS predložilo spolu s vyjadrením záznamy o návštevách a korešpondencii týkajúcich sa navrhovateľa v čase, keď mu boli vo výkone trestu odňatia slobody uložené obmedzenia rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave z 19. februára 1997 sp. zn. 1 T 142/96 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 19. marca 1997 sp. zn. 1 To 19/97. Vzhľadom na uvedené rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave, ktoré bolo odôvodnené tým, že dôvod väzby u navrhovateľa trvá podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, keďže sa snaží ovplyvňovať spoluobvineného, ako i svedkov, a preto je potrebné uložiť mu i primerané obmedzenia na zabránenie v takomto konaní, bolo možné návštevu navrhovateľa podľa § 10 ods. 1 zákona o výkone väzby uskutočniť len po predchádzajúcom písomnom súhlase orgánu činného v trestnom konaní. Takéto obmedzenie malo platnosť do 12. februára 1998, a preto v tom čase boli návštevy realizované len po splnení tejto podmienky.

Uvedené rozhodnutie obsahovalo ustanovenie, že návštevy „budú povolené cestou Krajského súdu v Bratislave, prípadne príslušnou prokuratúrou“, čo za súčasného splnenia podmienky trvania kolúzneho dôvodu väzby umožňuje aplikovať ustanovenie § 10 ods. 1 štvrtej vety zákona o výkone väzby, že „na vykonanie návštevy je potrebný predchádzajúci písomný súhlas príslušného orgánu činného v trestnom konaní“. Ak sa takýto súhlas neudelí, návšteva sa nevykoná. Týmto postupom nedošlo preto pri uskutočňovaní návštev

navrhovateľa k pochybeniu príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky.

Generálne riaditeľstvo ZVJS ďalej uviedlo, že rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave o tom, že korešpondencia navrhovateľa má byť zasielaná prostredníctvom určeného orgánu činného v trestnom konaní, bolo príslušníkmi Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky rešpektované. Z tohto dôvodu bola podľa § 9 ods. 2 zákona o výkone väzby v súlade so súdnym rozhodnutím jeho korešpondencia zasielaná príslušnému orgánu na kontrolu.

K samotnému aplikovaniu § 74a Trestného poriadku uviedlo, že v praxi skutočne spôsobuje problémy, avšak tieto je možné odstrániť až v novom rekodifikovanom Trestnom poriadku, kde kolízia dvoch režimov musí byť zásadne doriešená, a to jednoznačným stanovením buď väzobného režimu, alebo režimu výkonu trestu odňatia slobody.

II.

Z dokladov, ktoré ústavnému súdu predložili účastníci konania, ako aj z pripojených spisov Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 T 36/93 a Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 T 2/98 možno skutkový stav zhrnúť nasledovne:

Navrhovateľ bol v dvoch trestných konaniach trestne stíhaný pre trestný čin krádeže a trestný čin vraždy. Prvé z týchto konaní bolo právoplatne ukončené 23. októbra 1996, keď najvyšší súd uznesením potvrdil rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 1995, ktorým bol navrhovateľ spolu s ďalšími osobami (P. H., M. M. a M. S.) uznaný vinným zo spáchania trestného činu krádeže spolupáchatelstvom, sčasti v štádiu pokusu, ako aj z trestného činu nedovoleného ozbrojovania a za tieto trestné činy odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere deviatich rokov, pričom mu bol zároveň uložený trest prepadnutia niektorých jeho vecí a ďalšie veci mu boli zhabané a bola mu uložená povinnosť nahradiť spoločne a nerozdielne s ďalšími osobami náhradu škody spôsobenej viacerým poškodeným. Druhé z týchto konaní bolo právoplatne ukončené 23. februára

2000, keď najvyšší súd navrhovateľa rozsudkom oslobodil spod obžaloby pre trestný čin vraždy.

Trestné stíhanie pre trestný čin krádeže sa začalo 13. mája 1992, keď vyšetrovateľ Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru Banská Bystrica začal voči neznámemu páchatelovi trestné stíhanie v súvislosti s vlámaním sa do administratívnej budovy ČSAD v Banskej Bystrici. Vyšetrovateľ z tohto trestného činu 15. mája 1992 obvinil P. H., ktorý bol nasledujúci deň na základe uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici vzatý do väzby. Dňa 21. mája 1992 vzniesol vyšetrovateľ obvinenie aj voči navrhovateľovi, a to pre šesť skutkov vlámania sa do rôznych objektov spáchaných spolu s obvineným P. H. a ďalšími osobami. Voči tomuto uzneseniu podal navrhovateľ sťažnosť, ktorú 12. júna 1992 prokurátor krajskej prokuratúry (ďalej len „krajský prokurátor“) zamietol.

Väzba

Dňa 23. mája 1992 bol navrhovateľ na základe uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici vzatý do väzby v súvislosti s trestným stíhaním pre trestný čin krádeže. Krajský súd v Banskej Bystrici oprel toto rozhodnutie o dôvodnú obavu, že navrhovateľ spolu s ďalšími obvinenými sa bude vyhýbať trestnému stíhaniu, pôsobiť na spoluobvinených a prípadne aj na svedkov a že bude pokračovať v trestnej činnosti. Väzba začala navrhovateľovi plynúť 22. mája 1992 a jej vykonanie mu bolo uložené v Ústave Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky v Žiline. Proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ spolu so svojím bratom M. M. sťažnosť, ktorú najvyšší súd 11. júna 1992 zamietol ako nedôvodnú, keďže na základe posúdenia skutkových okolností uznal za splnené všetky tri vyššie uvedené väzobné dôvody. Krajský súd v Banskej Bystrici následne väzbu navrhovateľa aj ďalších obvinených viackrát predĺžil z dôvodu trvania skutočností, pre ktoré bola väzba uvalená – uznesením z 13. júla 1992 do 22. septembra 1992, uznesením z 18. septembra 1992 do 14. decembra 1992, uznesením z 9. decembra 1992 do 14. februára 1993, uznesením z 11. februára 1993 do 14. apríla 1993 a uznesením z 13. apríla 1993 do 14. mája 1993.

Počas trvania väzby navrhovateľa vo veci trestného činu krádeže proti nemu vyšetrovateľ krajského úradu vyšetrovania 2. septembra 1992 vzniesol obvinenie z trestného

činu vraždy, ktorého sa mal dopustiť v bližšie neurčenej dobe medzi 1. februárom 1991 a 30. aprílom 1991 násilným a úmyselným usmrtením v tom čase neznámej osoby mužského pohlavia, neskôr identifikovanej ako V. R. Dňa 14. apríla 1993 vyšetrovateľ vylúčil trestnú vec navrhovateľa o trestnom čine vraždy zo spoločného konania na samostatné konanie a dňa 9. júla 1993 túto vec postúpil vecne i miestne príslušnému Mestskému úradu vyšetrovania Policajného zboru Bratislava (ďalej len „mestský úrad vyšetrovania“), ktorý s postúpením nesúhlasil a požiadal o rozhodnutie Úrad vyšetrovania Policajného zboru Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v Bratislave (ďalej len „úrad vyšetrovania“). Úrad vyšetrovania 22. júla 1993 vec vrátil na vyšetrovanie krajskému úradu vyšetrovania. Aj po vylúčení veci trestného činu vraždy na samostatné konanie a po jej vrátení vyšetrovateľovi tento viackrát navrhovateľa vo väzbe vypočul v súvislosti s trestným činom vraždy (17. augusta a 7. októbra 1993, 25. februára, 3. marca a 27. apríla 1994) a boli s ním vykonané ďalšie procesné úkony týkajúce sa trestného činu vraždy (protokol o oboznámení s výsledkami vyšetrovania z 27. apríla 1994, záznam o preštudovaní vyšetrovacieho spisu navrhovateľom spolu s jeho návrhom na doplnenie dokazovania zo 14. februára 1995, úradný záznam s navrhovateľom spísaný vyšetrovateľom 7. apríla 1995, záznam o preštudovaní vyšetrovacieho spisu navrhovateľom z 13. júna 1995).

Dňa 14. mája 1993 sa na základe obžaloby krajského prokurátora začalo proti navrhovateľovi a ďalším osobám trestné konanie pred súdom vo veci trestného činu krádeže. Dňa 2. mája 1994 podal predseda senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici na najvyšší súd návrh na predĺženie väzby obžalovaných, ktorému najvyšší súd 12. mája 1994 vyhovel a väzbu predĺžil do 31. októbra 1994, dôvodiac pritom tým, že nebolo možné očakávať ukončenie dokazovania na súde prvého stupňa aj z dôvodu niektorých procesných úkonov navrhovateľa a že v prípade prepustenia obžalovaných vrátane navrhovateľa na slobodu hrozilo nebezpečenstvo porušovania práv a slobôd občanov. Dňa 17. októbra 1994 Krajský súd v Banskej Bystrici na hlavnom pojednávaní zamietol žiadosť viacerých obžalovaných vrátane navrhovateľa o prepustenie na slobodu, dôvodiac tým, že nedošlo k podstatným zmenám ohľadom dôvodov väzby, a predovšetkým obavou, že obžalovaní budú pokračovať v trestnej činnosti. Proti tomuto uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici podali obžalovaní vrátane navrhovateľa sťažnosť na najvyšší súd. Tento 27.

októbra 1994 zrušil napadnuté uznesenie v časti, v ktorej Krajský súd v Banskej Bystrici konštatoval splnenie dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku, avšak zároveň rozhodol o ponechaní obžalovaných vo väzbe z dôvodu opodstatnenosti obavy, že by obžalovaní pokračovali v trestnej činnosti (§ 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku). V ten istý deň prerokoval najvyšší súd aj žiadosť predsedu senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici o predĺženie väzby obžalovaných a vo vzťahu k navrhovateľovi rozhodol o predĺžení väzby do 22. mája 1995. V tomto rozhodnutí najvyšší súd konštatoval, že prepustením obžalovaných na slobodu by sa podstatne sťažilo dosiahnutie účelu trestného konania, a dospel k záveru, že predĺženie väzby na maximálnu dobu povolenú zákonom bolo dôvodné aj vzhľadom na rozsah ďalšieho dokazovania a potrebu vykonania úkonov v prípadnom odvolacom konaní. Dňa 31. marca 1995, v deň vynesenia rozsudku v prvom stupni súdneho konania vo veci trestného činu krádeže, rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením, že navrhovateľovi sa do doby väzby nezapočítava doba od 20. februára 1995 do 30. marca 1995, a to z dôvodu, že hlavné pojednávanie určené na 20. február 1995 muselo byť odročené z dôvodu neprítomnosti navrhovateľa spôsobenej zranením jeho spodnej končatiny, ktoré si podľa názoru Krajského súdu v Banskej Bystrici spôsobil sám so zámerom zmať uskutočnenie vytýčeného hlavného pojednávania. Podľa Krajského súdu v Banskej Bystrici nebolo z technických dôvodov možné vytýčiť ďalší termín hlavného pojednávania na skorší dátum než na 31. marec 1995, preto túto dobu nezapočítal do doby trvania väzby navrhovateľa. Proti tomuto uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici podal navrhovateľ sťažnosť na najvyšší súd, ktorý ju dňa 11. mája 1995 zamietol, oprúc sa o tie isté dôvody, ktoré uviedol Krajský súd v Banskej Bystrici.

Dňa 29. júna 1995 dal Krajský súd v Banskej Bystrici príkaz na prepustenie navrhovateľa na slobodu z dôvodu uplynutia maximálnej doby väzby povolenej zákonom. Po prepustení z väzby bol navrhovateľ okamžite zadržaný a krajský prokurátor podal návrh na jeho vzatie do väzby pre trestný čin vraždy. Okresný súd v Banskej Bystrici však vo svojom uznesení z 30. júna 1995 uviedol, že v priebehu väzby sa vykonávalo vyšetrovanie v spoločnom konaní v oboch trestných veciach navrhovateľa a že ďalšiu väzbu pokladá za presiahnutie maximálnej doby väzby povolenej zákonom, a rozhodol o prepustení navrhovateľa na slobodu. Navrhovateľ bol opätovne zadržaný 6. septembra

1995 a na návrh krajského prokurátora uznesením Okresného súdu v Banskej Bystrici z nasledujúceho dňa vzatý do väzby v súvislosti s trestným stíhaním pre trestný čin vraždy, pričom väzba mu začala plynúť 6. septembra 1995. Okresný súd v Banskej Bystrici odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že navrhovateľ ovplyvňoval svedkov a vyslovil tiež svoju pripravenosť podplácať sudcov, prípadne sudcu zabiť, a teda že sú dané dôvody podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, a tým, že z dôvodu stíhania navrhovateľa pre trestný čin, pre ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov, sú dané dôvody podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku. Podľa Okresného súdu v Banskej Bystrici bol do tohto dňa navrhovateľ vo väzbe pre trestný čin vraždy len 7 mesiacov a 12 dní, pretože táto doba uplynula od vznesenia obvinenia pre trestný čin vraždy (2. septembra 1992) do vylúčenia tejto veci na samostatné konanie (14. apríla 1993). Proti tomuto uzneseniu podal právny zástupca navrhovateľa sťažnosť, ktorú Krajský súd v Banskej Bystrici 26. septembra 1995 zamietol s odôvodnením, že navrhovateľ sa snaží ovplyvňovať svedkov a niektorým z nich sa vyhráža usmrtením a že takisto vyslovuje vyhrážky aj voči pracovníkom justície, čím boli podľa Krajského súdu v Banskej Bystrici splnené väzobné dôvody, o ktoré sa v rozhodnutí o väzbe oprel Okresný súd v Banskej Bystrici. Krajský súd v Banskej Bystrici taktiež akceptoval názor Okresného súdu v Banskej Bystrici na dobu trvania väzby navrhovateľa v súvislosti s trestným činom vraždy, keď uviedol, že odo dňa vylúčenia veci trestného činu vraždy sa v tejto veci viedlo samostatné konanie bez trvania väzby.

V priebehu väzby vykonávanej vo veci trestného činu vraždy v období od 6. septembra 1995 navrhovateľ opakovane žiadal o prepustenie na slobodu, namietajúc nezákonnosť väzby predovšetkým z toho dôvodu, že už v predmetnej veci vykonal väzbu v trvaní troch rokov. Okresný súd v Banskej Bystrici tieto jeho žiadosti zamietol z dôvodu trvania dôvodov, pre ktoré bola väzba uložená, a tiež preto, že vo veci trestného činu vraždy neuplynula maximálna zákonná lehota väzby navrhovateľa (uznesenia zo 16. októbra 1995, 12. apríla 1996 a 27. augusta 1996). Voči týmto rozhodnutiam podal navrhovateľ sťažnosti Krajskému súdu v Banskej Bystrici, ktorý ich uzneseniami zo 6. februára, 7. mája a 1. októbra 1996 zamietol s tým, že dôvody väzby, tak ako ich špecifikoval Okresný súd v Banskej Bystrici, aj naďalej trvajú a že pokiaľ ide o námietku nezákonnosti väzby

z dôvodu uplynutia maximálnej zákonnej lehoty väzby, túto ako nedôvodnú odmietol už v predchádzajúcom rozhodnutí z 26. septembra 1995. Okresný súd v Banskej Bystrici takisto väzbu opakovane predĺžil (uznesením zo 16. januára 1996 do 14. mája 1996, uznesením z 10. mája 1996 do 14. novembra 1996).

V posledný deň takto predĺženej väzby, 14. novembra 1996, napadla na Krajský súd v Bratislave, v tom čase Mestský súd v Bratislave, obžaloba krajského prokurátora na navrhovateľa a na P. H. pre trestný čin vraždy. Dňa 9. januára 1997 rozhodol Krajský súd v Bratislave o vrátení veci príslušnému prokurátorovi na došetrenie a o deň nato podal na najvyšší súd návrh na predĺženie väzby navrhovateľa, ktorému tento 15. januára 1997 vyhovel a rozhodol o predĺžení väzby navrhovateľa do 25. apríla 1997. Krajský súd v Bratislave však 9. januára uznesením rozhodol aj o ponechaní navrhovateľa vo väzbe. Na základe sťažnosti navrhovateľa najvyšší súd 12. februára 1997 zrušil toto uznesenie Krajského súdu v Bratislave a prepustil navrhovateľa z väzby s tým, že nastúpi výkon trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený v konaní o trestnom čine krádeže. Zároveň najvyšší súd vyslovil, že námietky navrhovateľa týkajúce sa nezákonnosti jeho väzby z dôvodu prekročenia maximálnej doby povolenej zákonom sú nedôvodné, keďže navrhovateľ z dôvodu vylúčenia trestného činu vraždy zo spoločného konania nebol v období od 14. apríla 1993 do 29. júna 1995 vo väzbe pre trestný čin vraždy, ale len pre trestný čin krádeže, takže ku dňu vydania uznesenia (12. februára 1997) bol navrhovateľ vo väzbe pre trestný čin vraždy dva roky a osemnásť dní.

Ešte predtým Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením 29. januára 1997 rozhodol, že doba, ktorá sa navrhovateľovi nezapočítala do doby plynutia väzby, sa nezapočíta do trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený pre trestný čin krádeže. Sťažnosť, ktorú navrhovateľ proti tomuto rozhodnutiu podal, najvyšší súd 13. marca 1997 zamietol, argumentujúc tým, že počas uvedenej doby sa navrhovateľ nemohol zúčastňovať úkonov trestného konania a keďže ju preto nebolo možné započítať do doby plynutia väzby, nemožno ju započítať ani do výkonu trestu odňatia slobody.

Dňa 23. februára 2000 bol navrhovateľ najvyšším súdom právoplatne oslobodený spod obžaloby pre trestný čin vraždy a 13. apríla 2000 rozhodnutím Okresného súdu v Trnave podmiennečne prepustený z výkonu trestu, ktorý si odpykával pre trestný čin krádeže.

Prípravné konanie vo veci trestného činu krádeže

Pred i počas väzby vyšetrovateľ navrhovateľa v súvislosti s trestným činom krádeže viackrát podrobil výsluchu (22. mája, 23. mája, 13. júla, 15. júla, 8. septembra a 4. decembra 1992) a vykonal konfrontáciu medzi viacerými obvinenými navzájom, ako aj medzi obvineným M. M. a jedným zo svedkov, pričom v prípade navrhovateľa išlo o konfrontáciu so spoluobvineným M. M. (4. decembra 1992). Dňa 26. januára 1993 vyšetrovateľ zapísal výpoveď svedkyne MUDr. A. L., v ktorej táto v hrubých rysoch opísala neznáme osoby, ktoré sa zdržiavali na poliklinike v Liptovskom Mikuláši krátko pred dobou vlámania do nej. Dňa 27. apríla 1993 bol navrhovateľ oboznámený s výsledkami dovtedajšieho vyšetrovania, ktoré navrhol doplniť o výsluch ďalších dvoch svedkov J. K. a MUDr. D. Tento návrh vyšetrovateľ 29. apríla 1993 zamietol a v ten istý deň podal krajskej prokuratúre návrh na vznesenie obžaloby voči viacerým obvineným vrátane navrhovateľa.

Konanie pred súdom prvého stupňa vo veci trestného činu krádeže

Krajský prokurátor vzniesol obžalobu proti obvineným vrátane navrhovateľa pre trestný čin krádeže v rôznom štádiu dokonania, ako aj v rôznom rozsahu spoluúčasti 14. mája 1993. Prvé hlavné pojednávanie vo veci uskutočnil Krajský súd v Banskej Bystrici 6. decembra 1993 v zložení senátu JUDr. R. (predseda senátu), JUDr. Ch. (sudca) a štyria prísediaci. Navrhovateľ vo svojej výpovedi na hlavnom pojednávaní poprel spáchanie skutkov, z ktorých bol obžalovaný, a namietol krivé obvinenie zo strany spoluobžalovaného P. H. Na otázku predsedu senátu JUDr. R. ohľadom ďalšieho dokazovania navrhovateľ prehlásil, že nesúhlasí s čítaním znaleckého posudku z odboru psychiatrie týkajúceho sa jeho osoby. K znaleckým posudkom na osobu navrhovateľa z odboru psychiatrie a psychológie, ktoré boli následne na hlavnom pojednávaní prečítané, sa navrhovateľ

nevyjadril. Obhajkyňa navrhovateľa na hlavnom pojednávaní kládla obžalovanému P. H. otázky týkajúce sa účasti navrhovateľa na spáchaných skutkov. K vyjadreniam obžalovaného P. H. navrhovateľ na hlavnom pojednávaní vypovedal iba všeobecne, keďže popieral svoju účasť na ktoromkoľvek zo skutkov, ktoré boli predmetom obžaloby. Zápisnica z hlavného pojednávania obsahuje taktiež zaprotokolovanú výpoveď svedkyne MUDr. L. Navrhovateľ v závere hlavného pojednávania žiadal výsluch troch ďalších svedkov a predsedovi senátu odovzdal písomnú námietku jeho zaujatosti, ktorú odôvodnil údajným homosexuálnym stykom s ním. Spolu so spoluobžalovaným M. M. zároveň navrhovateľ žiadal vylúčenie všetkých členov senátu z dôvodu ich zaujatosti. Tejto žiadosti najvyšší súd uznesením zo 7. januára 1994 nevyhovel.

Ďalšie hlavné pojednávanie konané 21. februára 1994 vykonával senát v rovnakom zložení ako predchádzajúce hlavné pojednávanie. Zápisnica z hlavného pojednávania obsahuje nepodpísaný list pochádzajúci podľa všetkého od navrhovateľa, v ktorom tento namietal zaujatosť predsedu senátu. Na ďalšie hlavné pojednávanie konané 25. marca 1994 a vykonávané senátom v rovnakom zložení navrhovateľ nebol predvedený a súd ho odročil na neurčito. Dňa 19. apríla 1994 rozhodol najvyšší súd uznesením o vylúčení JUDr. R. z vykonávania úkonov v trestnej veci vedenej Krajským súdom v Banskej Bystrici pod sp. zn. 2 T 39/93 (trestný čin krádeže). Ďalšie hlavné pojednávanie konané 12. septembra 1994 vykonával senát v zložení JUDr. Ch. (predseda senátu), JUDr. P. (sudca) a štyria prísediaci v nezmenenom zložení. Navrhovateľ namietol zaujatosť nového senátu, ktorú odôvodnil tým, že sa tento senát skladal z kolegov vylúčeného JUDr. R. Navrhovateľ zároveň trval na osobných výsluchoch znalcov z odboru psychiatrie, psychológie, mechanoskopie, cien a odhadov a kriminalistickej techniky, ako aj na osobných výsluchoch všetkých svedkov.

Ďalšie hlavné pojednávania konané 17. októbra a 28. novembra 1994 vykonával senát v rovnakom zložení ako predchádzajúce hlavné pojednávanie. Na druhom z týchto pojednávaní boli vypočutí svedok K., na výsluchu ktorého navrhovateľ trval, a znalec, ktorý vypracoval posudok na duševný stav navrhovateľa. Na ďalšom hlavnom pojednávaní konanom 14. decembra 1994 navrhovateľ opätovne namietol zaujatosť predsedu senátu

a celého Krajského súdu v Banskej Bystrici. Tejto námietke najvyšší súd uznesením z 5. januára 1995 nevyhovel.

Na ďalšie hlavné pojednávania konané 20. februára 1995 nebol navrhovateľ predvedený, pričom jeho obhajkyňa JUDr. E. J. požiadala o zrušenie povinnosti navrhovateľa obhajovať. Predseda senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici jej opatrením z 3. marca 1995 vyhovel. Na ďalšom hlavnom pojednávaní konanom 31. marca 1995 bol vypočutý navrhovateľom navrhovaný svedok D. Navrhovateľ trval na osobnom výsluchu všetkých svedkov, v nadväznosti na čo boli na hlavnom pojednávaní prečítané výpovede dvoch svedkýň, ku ktorým sa žiaden z obžalovaných nevyjadril. Navrhovateľ opätovne navrhol vypočutie svedka J. K, avšak súd túto jeho žiadosť zamietol. V poslednom slove navrhovateľ namietol, že na hlavnom pojednávaní boli porušené viaceré procesné ustanovenia trestného práva, a žiadal, aby bol buď oslobodený, alebo obesený. Následne Krajský súd v Banskej Bystrici vyniesol rozsudok, v ktorom navrhovateľa uznal vinným zo spáchania trestného činu krádeže v deviatich rôznych skutkoch, ako aj z trestného činu nedovoleného ozbrojovania a podľa § 247 ods. 4 s použitím § 35 ods. 1 Trestného zákona ho odsúdil na trest odňatia slobody vo výmere deviatich rokov. Krajský súd v Banskej Bystrici zároveň navrhovateľovi uložil trest prepadnutia vecí (osobné vozidlo, samonabíjacia puška, 2 ks vysieláčiek a cestovná taška), rozhodol o zhabaní niektorých vecí navrhovateľa (rôzne druhy streliva, tlmiče, vyteráky, krabice od ručných zbraní, niekoľko kusov zahraničných bankoviek a mincí a prenosná súprava PSPB-V) a uložil mu povinnosť nahradiť poškodeným stranám majetkovú škodu spôsobenú im predmetnými trestnými činmi, a to spoločne a nerozdielne s ďalšími odsúdenými.

Odvolacie konanie vo veci trestného činu krádeže

Proti hore uvedenému rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom namietal nesprávnosť výroku o vine, porušenie viacerých procesných ustanovení trestného práva, najmä v súvislosti s vykonávaním dôkazov Krajským súdom v Banskej Bystrici, a výroku o uložení trestu prepadnutia vecí a o zhabaní vecí. Navrhovateľ vo svojom odvolaní namietal, že Krajský súd v Banskej Bystrici neprihliadol na všetky vykonané dôkazy a nevyrovnal sa

s pochybnosťami, ktoré o účasti navrhovateľa na niektorých trestných činoch, za ktoré bol odsúdený, vyplynuli z vykonaných dôkazov. Zároveň navrhovateľ namietal, že Krajský súd v Banskej Bystrici nevypočul na hlavnom pojednávaní všetkých svedkov, ktorých vypočutie navrhoval, a naopak bez jeho súhlasu umožnil prečítanie výpovedí niektorých svedkov z prípravného konania. V súvislosti s výrokom o treste navrhovateľ namietal rozhodnutie o prepadnutí jeho osobného vozidla, pretože toto si údajne zakúpil z prostriedkov zarobených legálnou činnosťou v zahraničí, ako aj rozhodnutie o zhabaní streliwa nájdeného pri domovej prehliadke, pretože ide o vec, ktorú možno zakúpiť a mať v držbe bez osobitného povolenia. Nesprávnosť výroku o uložení trestu odňatia slobody vo výmere deviatich rokov navrhovateľ osobitne nenamiel. Najvyšší súd odvolanie navrhovateľa uznesením z 23. októbra 1996 zamietol.

Vo svojom uznesení najvyšší súd konštatoval, že Krajský súd v Banskej Bystrici postupoval správne a v súlade so zákonom, keď na hlavnom pojednávaní vykonal zákonu zodpovedajúcim spôsobom v potrebnom rozsahu všetky dostupné dôkazy; že skutkové zistenia krajského súdu plne zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a že Krajský súd v Banskej Bystrici jasne vyložil, ktoré skutočnosti považoval za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia oprel, akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov a prečo nevyhovel návrhom navrhovateľa na ďalšie vykonanie dôkazov. Najvyšší súd odmietol ako nedôvodné všetky námietky navrhovateľa týkajúce sa jednak skutkových zistení Krajského súdu v Banskej Bystrici a jednak právnej kvalifikácie jeho konania. V súvislosti s námietkou navrhovateľa, že nebol vypočutý ním navrhovaný svedok J. K., najvyšší súd uviedol, že v priebehu celého konania sa vyšetrovacím orgánom nepodarilo zistiť a nájsť túto osobu, pretože na adrese udávanej obžalovaným navrhovateľom sa táto osoba nezdržiavala a nebolo možné zistiť jej totožnosť ani šetrením policajných orgánov v Českej republike, pričom však na základe iných dôkazov nemal najvyšší súd pochybnosti o účasti navrhovateľa na spáchaní trestného činu, vo vzťahu ku ktorému mu svedok J. K. mal poskytnúť alibi (na základe žiadosti navrhovateľa mu 15. mája 1997 zaslala Vězeňská služba České republiky Věznice Ostrov prípis, v ktorom ho informovala, že J. K. si v tamojšej väznici odpykával trest odňatia slobody, z výkonu ktorého bol 17. júna 1996 podmiennečne prepustený na konkrétnu adresu v Českej republike). K námietke

navrhovateľa, že výpoveď svedkyne MUDr. L. urobená pred predsedom senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici nebola na hlavnom pojednávaní pred krajským súdom prečítaná, najvyšší súd uviedol, že táto svedkyňa bola vypočutá aj v prípravnom konaní, aj na hlavnom pojednávaní a že výpoveď tejto svedkyne bola menšieho významu, keďže z jej obsahu vyplývalo, že nemohla ani potvrdiť, ani vyvrátiť účasť navrhovateľa na spáchaní predmetného trestného činu.

V súvislosti s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici o prepadnutí vecí navrhovateľa najvyšší súd konštatoval súlad so zákonom, pretože vykonaným dokazovaním bolo zistené a preukázané, že aj osobné vozidlo, aj samonabíjacia puška, ktoré boli predmetom rozhodnutia o prepadnutí vecí, si navrhovateľ zakúpil z prostriedkov odcudzených v objekte ČSAD v Bratislave. V súvislosti s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici o zhabaní vecí navrhovateľa najvyšší súd opäť konštatoval splnenie všetkých zákonných podmienok, keďže si zhabanie predmetných vecí vyžadovala bezpečnosť ľudí a majetku. K záveru o správnosti dospel najvyšší súd aj v súvislosti s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici o uložení povinnosti navrhovateľovi nahradiť poškodeným stranám škodu, ktorú im spáchaním predmetných trestných činov spôsobil, pretože Krajský súd v Banskej Bystrici uložil navrhovateľovi a ďalším odsúdeným povinnosť nahradiť len tú škodu, ktorá bola zistená dokazovaním (listinné dôkazy a vyjadrenia poškodených), pričom tých poškodených, ktorí si uplatnili škodu nad rámec skutkových zistení, Krajský súd v Banskej Bystrici odkázal na občianskoprávne konanie.

Výkon trestu

Navrhovateľ nastúpil výkon trestu odňatia slobody uložený mu Krajským súdom v Banskej Bystrici pre trestný čin krádeže a nedovoleného ozbrojovania v Nápravno-výchovnom ústave v Leopoldove. Krajský súd v Bratislave 19. februára 1997 rozhodol, že korešpondencia navrhovateľa bude prechádzať cez jeho cenzúru a v prípade vrátenia vecí na došetrenie cez cenzúru príslušnej prokuratúry a že návštevy navrhovateľa musí povoliť Krajský súd v Bratislave, prípadne príslušná prokuratúra. Zároveň Krajský súd v Bratislave nariadil, aby navrhovateľ bol vo výkone trestu umiestnený tak, aby neprišiel do styku so spoluobžalovaným P. H. V odôvodnení tohto rozhodnutia Krajský súd

v Bratislave uviedol, že navrhovateľ sa pokúšal pôsobiť na spoluobžalovaného P. H. a na svedkov a že tieto obmedzenia preto považoval za potrebné na zabezpečenie riadneho postupu trestného konania vedeného proti navrhovateľovi.

Voči tomuto rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave podal navrhovateľ sťažnosť, o ktorej najvyšší súd 19. marca 1997 rozhodol tak, že napadnuté obmedzenia ponechal v platnosti, avšak ich platnosť obmedzil do 12. februára 1998. Dňa 12. mája 1997 zaslal navrhovateľ vyšetrovateľovi list, v ktorom mu oznámil, že cenzúru odosielanej i prijímanej korešpondencie považuje za obmedzenie svojich práv podľa čl. 32 ústavy a že cenzurovanú korešpondenciu nebude ďalej ani odosielať, ani prijímať, ako aj to, že ak jeho rodine nebude povolené ho navštevovať, obráti sa na Európsky súd pre ľudské práva a vzápätí spácha samovraždu. Navrhovateľ aj po uvedenom dátume pokračoval v intenzívnej úradnej i súkromnej korešpondencii, ktorá bola príslušníkmi Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky naďalej zasielaná na kontrolu príslušným orgánom.

Na základe uložených obmedzení krajský prokurátor 4. júna 1997 nepovolil navrhovateľovej partnerke a švagrovi návštevu, ktorá sa mala vykonať 21. júna 1997. V odpovedi na sťažnosť navrhovateľa voči tomuto rozhodnutiu krajský prokurátor 2. júla uviedol, že toto obmedzenie bolo vykonané z toho dôvodu, že jeho partnerka mala byť vypočutá na hlavnom pojednávaní vo veci trestného činu vraždy ako svedkyňa a že bolo veľmi pravdepodobné, že sa ju navrhovateľ v tejto súvislosti pokúsi ovplyvniť. Ďalej krajský prokurátor poukázal na to, že vo svojom liste JUDr. Z. navrhovateľ uviedol, že keby chcel, tak predpísané obmedzenia poľahky obíde. Ďalšie návštevy neboli navrhovateľovi povolené v dňoch 1. a 4. júla 1997; na margo týchto nepovolení generálna prokuratúra navrhovateľa 24. júla 1997 informovala, že právo na návštevu blízkych príbuzných má len raz za šesť týždňov a že jeho partnerka ho bude môcť navštíviť až po tom, ako ju príslušný súd vypočuje vo veci trestného činu vraždy. Ohľadne týchto obmedzení prokurátorka generálnej prokuratúry vo svojom stanovisku zo 4. septembra 1997 navrhovateľovi zopakovala, že uložené obmedzenia sú v súlade so zákonom a že jeho partnerke s deťmi umožnia návštevu až po jej vypočutí ako svedkyne vo veci trestného činu vraždy. V období od 15. februára 1997 do 28. februára 1998 pritom navštívila navrhovateľa vo výkone trestu

odňatia slobody jeho partnerka celkovo šesťkrát (15. marca, 26. apríla, 13. septembra, 11. októbra, 25. októbra a 22. novembra 1997) a sedemkrát sa na návštevu nedostavila (24. mája, 5. júla, 2. augusta a 30. augusta 1997, 3. januára, 31. januára a 28. februára 1998).

Prieťahy v konaní orgánov činných v trestnom konaní

Navrhovateľ podal 29. októbra 1996 na generálnu prokuratúru podnet na podanie sťažnosti pre porušenie zákona smerujúci proti právoplatnému rozhodnutiu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 1995, ktorým bol uznaný vinným zo spáchania trestného činu krádeže a nedovoleného ozbrojovania. Napriek opakovaným žiadostiam generálnej prokuratúry jej tak Krajský súd v Banskej Bystrici, ako ani najvyšší súd nezapožičali spis týkajúci sa predmetnej veci, o čom navrhovateľ a generálna prokuratúra informovala listami z 9. apríla, 3. júna a 31. júla 1997. Predmetný spis spolu s vyjadrením krajskej prokuratúry bol generálnej prokuratúre doručený 3. novembra 1997 a táto 7. novembra 1997 písomne vyrozumela navrhovateľ a o odložení jeho podnetu z dôvodu neopodstatnenosti.

Obvinenie z trestného činu vraždy bolo voči navrhovateľovi vznesené 2. septembra 1992. Dňa 14. apríla 1993 vyšetrovateľ krajského úradu vyšetrovania vec vylúčil na samostatné konanie a 12. júla 1993 ju postúpil spolu s vyšetrovacím spisom mestskému úradu vyšetrovania, ktorý vyvolal spor o príslušnosť s odôvodnením, že vyšetrovateľ krajského úradu vyšetrovania vo veci nekonal. Úrad vyšetrovania 22. júla 1993 vec vrátil na vyšetrovanie krajskému úradu vyšetrovania s poukazom na to, že vzhľadom na to, že vyšetrovateľ krajského úradu vyšetrovania stíhal obvineného navrhovateľ a aj pre inú trestnú činnosť, dôkazné bremeno k objasneniu trestného činu vraždy niesol on a že ustanovenie § 23 ods. 2 Trestného poriadku možno per analogiam použiť vo vyšetrovaní, pri ktorom mal vyšetrovateľ postupovať tak, aby čo najrýchlejšie a najúplnejšie objasnil všetky skutočnosti nevyhnutné pre posúdenie prípadu. Pritom konštatoval, že previerkou vyšetrovacieho spisu bolo zistené, že vyšetrovateľ zavinil vo vyšetrovaní prieťahy zo subjektívnych dôvodov, a to tým, že nevypočul niektorých svedkov, nepreveril niektoré významné skutkové okolnosti, vypočul do toho času len troch svedkov a napriek rozhodnutiu o vylúčení veci

na samostatné konanie 14. apríla 1993 túto mestskému úradu vyšetrovania postúpil až 9. júla 1993.

Dňa 14. novembra 1996 napadla na Krajský súd v Bratislave (v tom čase Mestský súd v Bratislave) obžaloba krajského prokurátora na navrhovateľa a na spoluobžalovaného P. H. pre trestný čin vraždy. Krajský súd v Bratislave uznesením z 9. januára 1997 podľa § 188 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku vrátil vec krajskému prokurátorovi na došetrenie. Voči tomuto rozhodnutiu podali krajský prokurátor aj navrhovateľ sťažnosti, ktoré najvyšší súd 19. marca 1997 zamietol a vec vrátil do prípravného konania s tým, že nariadil nové znalecké posúdenie duševného stavu spoluobžalovaného P. H., nový psychologický znalecký posudok na tohto spoluobžalovaného, grafologickú expertízu tzv. motáka a výsluchy svedkov k nemu. Následne 14. apríla 1997 vydal krajský prokurátor vyšetrovateľovi pokyn na doplnenie vyšetrovania.

Krajský prokurátor v Bratislave podal na navrhovateľa a na P. H. novú obžalobu pre trestný čin vraždy 5. januára 1998. Rozsudok v prvom stupni konania pred súdom vo veci trestného činu vraždy bol Krajským súdom v Bratislave po hlavnom pojednávaní v dňoch 16. až 18. júna 1998 vynesený 22. júla 1998. Krajský súd v Bratislave v ňom navrhovateľa uznal vinným zo spáchania trestného činu vraždy a odsúdil ho k súhrnnému trestu odňatia slobody vo výmere štrnástich rokov, uložil mu trest prepadnutia vecí, o prepadnutí ktorých rozhodol v konaní o trestnom čine krádeže už Krajský súd v Banskej Bystrici, a zároveň zrušil výrok o treste uloženom navrhovateľovi rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 1995. Spoluobžalovaného P. H. Krajský súd v Bratislave spod obžaloby oslobodil. Voči tomuto rozhodnutiu sa odvolal navrhovateľ a krajský prokurátor v Bratislave. Najvyšší súd 18. novembra 1998 zrušil napadnutý rozsudok v odsudzujúcej časti ohľadom navrhovateľa a vec vrátil súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Dňa 13. septembra 1999 po hlavných pojednávaniach v dňoch 1. júna, 25. júna a 30. júla 1999 vyniesol Krajský súd v Bratislave rozsudok, ktorým navrhovateľa oslobodil spod obžaloby. Krajský prokurátor sa voči tomuto rozhodnutiu odvolal. Dňa 23. februára 2000 najvyšší súd napadnutý rozsudok zrušil a navrhovateľa právoplatne oslobodil spod obžaloby z trestného činu vraždy, avšak z iného dôvodu, než

o ktorý sa vo svojom oslobodzujúcom rozsudku oprel Krajský súd v Bratislave, konkrétne pre nedostatok dôkazov. Dňa 13. apríla 2000 bol navrhovateľ rozhodnutím Okresného súdu v Trnave podmiennečne prepustený z výkonu trestu, ktorý si odpykával pre trestný čin krádeže.

III.

V súvislosti s dvoma trestnými konaniami, ktoré boli proti navrhovateľovi vedené v prvom stupni na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 2 T 36/93 a na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1 T 2/98 (pôvodne pod sp. zn. 1 T 142/96), navrhovateľ namietal porušenie viacerých základných práv a slobôd zaručených ústavou a dohovorom.

K otázke rozsahu právomoci ústavného súdu

Ústavný súd je podľa čl. 124 ústavy nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Neoddeliteľnou súčasťou ochrany ústavnosti je ochrana základných práv a slobôd, ktoré fyzickým osobám a právnickým osobám zaručuje ústava a medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 154 ods. 4 ústavy v znení platnom v rozhodujúcom čase).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci

samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (pozri I. ÚS 13/00 a v ňom citovanú predchádzajúcu judikatúru).

I. K námietkam týkajúcim sa trestnej veci vraždy

Navrhovateľ tvrdil, že jeho zadržanie 6. septembra 1995 a jeho väzba nariadená uznesením Okresného súdu v Banskej Bystrici zo 7. septembra 1995 sp. zn. Tp 117/95 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. septembra 1995 sp. zn. 7 Tpo 361/95 sú protiprávne z dôvodu, že 29. júna 1995 vykonal maximálne prípustnú dĺžku väzby a ďalšia väzba bola v tej istej veci na ňom nevykonateľná. Neskôr jeho právny zástupca tvrdil aj to, že toto uznesenie vydal nepríslušný sudca, pretože konanie o vražde bolo už v roku 1993 vyčlenené pre Krajský súd v Bratislave z dôvodu miestnej nepríslušnosti *forum delicti commissi*. V tejto súvislosti navrhovateľ namietal porušenie čl. 17 a čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 5 ods. 1 a 3 dohovoru.

Podľa čl. 17 ústavy osobná sloboda sa zaručuje (ods. 1). Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (...) (ods. 2). Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu (ods. 5).

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom; c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia

pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanovením odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

K ústavným zárukám osobnej slobody

Z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Ústava sama teda neustanovuje ani dôvody väzby, ani čas, na ktorý možno vziať do väzby, ale odkazuje v tomto smere na zákonnú úpravu. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody. Jej nerešpektovanie je zároveň nerešpektovaním ústavy, a tým i porušením ňou zaručeného práva na osobnú slobodu. Ústavné záruky osobnej slobody jednotlivca sa však v prípade väzby len odkazom na zákonnú úpravu nevyčerpávajú.

Článok 17 ods. 5 ústavy nemožno vykladať bez súvislosti s ďalšími odsekmi tohto článku. Jeho ustanovenia o tom, že „sudca musí (...) rozhodnúť o väzbe alebo (zadržanú, zatknutú osobu) prepustiť na slobodu“ (ods. 3 a 4), resp. že do väzby možno vziať iba „na základe rozhodnutia súdu“ (ods. 5), vecne spolu úzko súvisia a vyjadrujú rovnakú ústavnú požiadavku: zveriť rozhodovanie o väzbe do výlučnej právomoci súdov. Tieto ustanovenia nadväzujú na prvý odsek tohto článku, podľa ktorého „osobná sloboda sa zaručuje“. Ústavodarca tým jasne vyjadril, aký veľký význam pripisuje jednak samotnej osobnej slobode jednotlivca a jednak úlohe súdov a ich orgánov pri napĺňaní ústavných záruk tejto slobody. Podľa ústavy je väzba v systéme zaisťovacích trestnoprávných prostriedkov najzávažnejším procesným zásahom do práv a osobnej slobody jednotlivca

obvineného z trestného činu. Podľa ústavy zo všetkých orgánov činných v trestnom konaní sú to práve súdy, ktoré majú zodpovednosť za to, či v prípade osoby obvinenej z trestného činu bude proti nej trestné konanie vedené vo väzbe alebo na slobode.

Na prevzatie tejto zodpovednosti ústava ustanovuje formu „rozhodnutia“, ktorú v spojení s požiadavkou, že „nikoho nemožno (...) pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“ (čl. 17 ods. 2), treba chápať tak v materiálnom, ako i vo formálnom zmysle slova.

V materiálnom zmysle slova ústava vyžaduje, aby rozhodnutie súdu o väzbe zodpovedalo jednak významu zaručenej osobnej slobody a jednak „dôvodom a časom ustanovenému zákonom“. Z ustanovenia čl. 17 ods. 5 ústavy je evidentné, že „rozhodnutie“, „dôvody“ a „čas, na ktorý možno vziať do väzby“, tvoria jeden celok. Vzhľadom na to, že „osobná sloboda“ je ústavne garantovaným princípom a „pozbavenie slobody – väzba“ je výnimkou z neho, musí úvaha súdu o existencii zákonom ustanovených dôvodov a času väzby v konkrétnom prípade zodpovedať vždy tomuto vzťahu medzi princípom a výnimkou. Vo formálnom zmysle slova ústava vyžaduje, aby súd túto svoju úvahu vyjadril ešte aj spôsobom, ktorý pre rozhodnutie o väzbe ustanovuje zákon. Ústava tak jasne dbá o to, aby väzba ako opatrenie pozbavujúce osobnej slobody bola vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu orgánov činných v trestnom konaní.

Ústava samotná tvorí jeden celok, a preto zásah do práva na osobnú slobodu nemožno ospravedlňovať len so zreteľom na jej čl. 17. Podmienkou ústavnosti väzby je totiž aj jej súlad s čl. 50 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu. Ústavný príkaz zladať trestnoprocesný inštitút väzby so zásadou prezumpcie nevinu v konkrétnom prípade vyžaduje, aby väzba skutočne trvala len po nevyhnutnú dobu. Okrem toho väzba nutne zasahuje do inak v zásade neporušiteľných oblastí súkromia a dôstojnosti jednotlivca, do výkonu jeho iných ústavou zaručených základných práv a slobôd. Podmienkou ústavnosti väzby preto musí byť aj jej určenie

v súlade s takými normami ústavy, ktoré vyjadrujú všeobecné zásady vlastné právnomu štátu pri obmedzovaní základných práv a slobôd. Takouto normou je aj čl. 13 ods. 4 ústavy, podľa ktorého pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel, pričom takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ. Tieto zásady vo vzťahu k čl. 17 ústavy vyžadujú, aby k obmedzeniu osobnej slobody jednotlivca orgánmi činnými v trestnom konaní došlo len tam, kde je to oprávnené na základe zákona, a dokonca i za tejto podmienky len v nevyhnutnom rozsahu vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu.

V zmysle týchto ústavných záruk osobnej slobody musí byť preto väzba chápaná ako výnimočný prostriedok zaistenia obvineného pre účely trestného konania v prípade zistenia skutočností ustanovených zákonom, ktoré odôvodňujú nevyhnutnosť jeho použitia v záujme včasného a náležitého objasnenia trestných činov a spravodlivého postihu ich páchatel'ov. Výnimočnosť tohto prostriedku musí zodpovedať aj jeho čas použitia tak, aby väzba nepresiahla v konkrétnom prípade s ohľadom na jeho okolnosti nevyhnutnú dobu. Trvanie väzby možno totiž v konkrétnom prípade ospravedlniť, len ak existujú jasné náznaky skutočného verejného záujmu, ktoré napriek prezumpcii neviny prevažujú nad právom obvineného na osobnú slobodu. Trvanie väzby nad lehotu, ktorá je zákonom ustanovená ako maximálna, už podľa ústavy nemožno v žiadnom prípade ospravedlniť.

Do rámca ústavných záruk práva na osobnú slobodu treba zahrnúť aj záruky poskytované čl. 5 dohovoru, ktorý v zmysle čl. 11 ústavy v znení platnom a účinnom v rozhodujúcom čase má prednosť pred zákonmi, ak zabezpečuje väčší rozsah základných práv a slobôd. Opierajúc sa o tento článok ústavy ústavný súd od začiatku svojej činnosti konštantne judikoval, že základné práva a slobody podľa ústavy je potrebné vykladať a uplatňovať v zmysle a duchu medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS 5/93, PL. ÚS 15/98). To znamená, že aj vtedy, keď nebol nútený sa priamo vysloviť o porušení dohovoru alebo inej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ústavný súd vždy, pokiaľ to ústava svojím znením nevylučovala, prihliadal pri vymedzení obsahu základných práv a slobôd ustanovených v ústave aj na znenie týchto zmlúv a príslušnú judikatúru k nim vydanú. Takto napr. vyvodil z čl. 17 ods. 2 ústavy právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť

prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou (III. ÚS 7/00).

1. V danej veci vyšetrovateľ začal trestné stíhanie a vzniesol obvinenia na navrhovateľa postupne pre viaceré trestné činy. Najprv pre trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 1 písm. b), ods. 3 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona v spolupáchateľstve s obvinenými P. H., jeho bratom M. M. a M. S., potom pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, z ktorého bol neskôr (10. novembra 1993) obvinený aj P. H., a nakoniec pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 1 Trestného zákona.

Mnohosť trestnej činnosti toho istého páchatel'a má významné procesnoprávne a hmotnoprávne dôsledky. Z procesnoprávnych dôsledkov je to predovšetkým zásada vyjadrená v ustanovení § 20 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého o všetkých trestných činoch toho istého obvineného a proti všetkým obvineným, ktorých trestné činy spolu súvisia, sa vykonáva spoločné konanie. Táto procesná zásada však nie je absolútna, pretože podľa ustanovenia § 23 ods. 1 Trestného poriadku na urýchlenie konania alebo z iných dôležitých dôvodov možno konanie o niektorom z trestných činov alebo proti niektorému z obvinených vylúčiť zo spoločného konania. Hmotnoprávnym dôsledkom mnohosti trestnej činnosti toho istého páchatel'a je predovšetkým jej postih uložením úhrnného alebo súhrnného trestu v zmysle § 35 Trestného zákona, ktorý prichádza do úvahy za podmienok uvedených v tomto ustanovení v závislosti od toho, či sa o zbíhajúcich trestných činoch rozhoduje v jednom trestnom konaní (úhrnný trest) alebo postupne v dvoch samostatných trestných konaniach (súhrnný trest). Ak sa viedlo proti páchatel'ovi trestné konanie vo väzbe a dôjde v tomto konaní k jeho odsúdeniu, započíta sa mu doba strávená vo väzbe do uloženého trestu, prípadne do trestu úhrnného alebo súhrnného, pokiaľ je vzhľadom na druh uloženého trestu započítanie možné (§ 38 ods. 1 Trestného zákona). Ak nie je započítanie väzby (...) možné, prihliadne súd na túto skutočnosť pri určení druhu trestu, prípadne jeho výmery (§ 38 ods. 3 Trestného zákona).

O zbíhajúcich sa trestných činoch obvineného navrhovateľa prebiehalo pôvodne (od 2. septembra 1992) spoločné trestné konanie, neskôr uznesením vyšetrovateľa zo 14. apríla 1993 bola z neho vylúčená na samostatné konanie trestná vec vraždy. Od toho času sa viedli v rámci toho istého krajského úradu vyšetrovania dve samostatné trestné konania, jedno vo veci trestného činu krádeže a trestného činu nedovoleného ozbrojovania (ďalej len „trestná vec krádeže“) a druhé v trestnej veci vraždy. Z uznesenia vyšetrovateľa vyplýva, že dôvodom vylúčenia bolo urýchlenie konania v trestnej veci krádeže, ktoré sa nachádzalo v štádiu oboznamovania, keď v trestnej veci vraždy bolo „potrebné vykonať viacero vyšetrovacích úkonov“ s tým, že predpoklad jej ukončenia bol „v priebehu štyroch mesiacov“. Následne bola v trestnej veci krádeže podaná obžaloba na Krajský súd v Banskej Bystrici 14. mája 1993 (sp. zn. 2 T 36/93) a v trestnej veci vraždy bola obžaloba podaná na Krajský súd v Bratislave prvý raz 14. novembra 1996 (sp. zn. 1 T 142/96) a po vrátení veci prokurátorovi na došetrenie druhý raz 5. januára 1998 (sp. zn. 1 T 2/98). V konaní v trestnej veci krádeže došlo 23. októbra 1996 k právoplatnému odsúdeniu navrhovateľa o. i. na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere deviatich rokov a v konaní v trestnej veci vraždy bol navrhovateľ právoplatne 23. februára 2000 spod obžaloby oslobodený. Až do nastúpenia výkonu trestu odňatia slobody vo výmere deviatich rokov (na základe uznesenia najvyššieho súdu z 12. februára 1997) bol navrhovateľ v súvislosti s uvedenými dvoma trestnými konaniami s výnimkou obdobia od 29. júna 1995 do 6. septembra 1995 po celý čas vo väzbe, t. j. celkom 4 roky 5 mesiacov a 6 dní (so zohľadnením doby, ktorá sa mu podľa § 71 ods. 7 Trestného poriadku nezapočítala do doby trvania väzby).

2. Do väzby bol navrhovateľ vzatý uznesením sudcu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 23. mája 1992 (so začiatkom plynutia väzby dňom 22. mája 1992) v súvislosti s obvinením z trestného činu krádeže. Nebolo sporné, že po jeho obvinení z trestného činu vraždy sa väzba v čase vykonávania spoločného trestného konania (od 2. septembra 1992 do 14. marca 1993) vzťahovala aj na tento trestný čin. Okrem faktu, že sa viedlo spoločné konanie pre všetky trestné činy, z ktorých bol v tom čase navrhovateľ obvinený, v uzneseniach z 18. septembra 1992, 9. decembra 1992, 11. februára 1993 a 13. apríla 1993, ktorými bola postupne lehota väzby predĺžená, naposledy do 14. mája 1993, sa výslovne

uvádzalo popri obvinení z trestného činu krádeže aj obvinenie z trestného činu vraždy. Na základe týchto uznesení bola väzba predĺžená z dôvodov uvedených v § 67 písm. a), b) a c) Trestného poriadku.

Po vylúčení trestnej veci vraždy zo spoločného konania sa o ďalšom trvaní väzby navrhovateľa výslovne rozhodovalo už len v konaní v trestnej veci krádeže. V žiadnom z uznesení, ktorými bola väzba predĺžená alebo zamietnutá žiadosť navrhovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, sa na konanie v trestnej veci vraždy výslovne neprihliadalo ani inak sa táto vec neuvádzala. Uznesením najvyššieho súdu z 27. októbra 1994 sa dôvody väzby obmedzili len na dôvod uvedený v § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Tento stav trval až do 29. júna 1995, keď bol navrhovateľ po uplynutí trojročnej väzby (maximálnej zákonom prípustnej lehoty trvania väzby) príkazom predsedu senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici konajúceho v trestnej veci krádeže prepustený na slobodu.

Po tomto prepustení bol však navrhovateľ vyšetrovateľom okamžite zadržaný a prokurátor podal návrh na jeho vzatie do väzby pre trestný čin vraždy z dôvodov podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku. Okresný súd v Banskej Bystrici tomuto návrhu nevyhovel a rozhodol o prepustení navrhovateľa na slobodu, považujúc ďalšiu väzbu za presiahnutie maximálnej lehoty väzby povolenej zákonom.

Navrhovateľ bol opätovne zadržaný 6. septembra 1995 a na návrh prokurátora bol uznesením Okresného súdu v Banskej Bystrici z nasledujúceho dňa vzatý do väzby pre trestný čin vraždy z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b) a c) a ods. 2 Trestného poriadku. Sťažnosť navrhovateľa, ktorú podal proti tomuto uzneseniu, Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 26. septembra 1995 zamietol.

Podstata námietok navrhovateľa o protiústavnosti a nezákonnosti dôvodov a dĺžky trvania väzby, ktoré vzniesol v konaní pred ústavným súdom, sa výslovne týkala len týchto rozhodnutí o väzbe. Po nich nasledovali v tejto trestnej veci ďalšie rozhodnutia o väzbe, ktorými sa opakovane buď zamietla žiadosť obvineného navrhovateľa o prepustenie z väzby

na slobodu, alebo sa rozhodovalo o predĺžení väzby (pozri časť II nálezu), a to až do 12. februára 1997, keď navrhovateľ nastúpil výkon trestu odňatia slobody na základe odsudzujúceho rozsudku v trestnej veci krádeže. Vzhľadom na predmet konania vymedzeného podnetom navrhovateľa a uznesením o jeho prijatí sa však ústavný súd nemohol osobitne zaoberať ústavnosťou a zákonnosťou ďalšieho trvania väzby, ktorá po rozhodnutí Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. septembra 1995 nasledovala. Jednako ale nemohol celkom odhliadnuť od faktu, že väzba ďalej pokračovala a aké dôvody sa pre jej trvanie v rozhodnutiach súdov uviedli. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že všetky ďalšie rozhodnutia, či už sa nimi predlžovala väzba alebo sa zamietla žiadosť navrhovateľa o prepustenie z väzby, nepriniesli k dôvodom, o ktoré sa namietané uznesenia o väzbe opierali, už žiadnu podstatne novú skutočnosť alebo dôvod. Konajúce súdy buď paušálne opakovali rovnaké skutočnosti a dôvody pre trvanie väzby, alebo sa na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. septembra 1995 výslovne odvolali.

Z týchto dôvodov ústavný súd posúdil ústavnosť a zákonnosť väzby navrhovateľa len vo vzťahu k uzneseniam Okresného súdu v Banskej Bystrici a Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. septembra 1995, resp. z 26. septembra 1995. Osobitne pritom posudzoval uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorý vo veci rozhodoval ako odvolací súd, vychádzajúc zo zásad týkajúcich sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, tak ako boli uvedené vyššie, t. j. preskúmal toto rozhodnutie najmä z toho hľadiska, či Krajský súd v Banskej Bystrici pre zamietnutie sťažnosti, ktorou navrhovateľ namietal nezákonnosť znovu vzatia do väzby pre trestný čin vraždy, uviedol relevantné a dostatočné dôvody.

3. Na námietku navrhovateľa, ktorú vzniesol v sťažnosti proti rozhodnutiu o vzatí do väzby, že ďalšie predĺženie jeho väzby nie je možné, pretože vykonal zákonom maximálne povolenú väzbu, sa Krajský súd v Banskej Bystrici obdobne ako pred ním súd prvého stupňa obmedzil na konštatovanie, že po vylúčení trestného stíhania pre trestný čin vraždy 14. apríla 1993 zo spoločného konania vykonávaného aj o trestnom čine krádeže na samostatné konanie bolo ďalšie konanie väzby u obvineného navrhovateľa len v súvislosti

s trestným stíhaním pre trestný čin krádeže s tým, že „ohľadne trestného činu vraždy sa od tohto dňa viedlo samostatné konanie bez trvania väzby v tejto trestnej veci“.

Pokiaľ ide o uplatnený dôvod väzby v zmysle § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, Krajský súd v Banskej Bystrici uviedol, že obvinený navrhovateľ „sústavne po dlhší čas“ ovplyvňuje svedkov, aby vypovedali vo veci trestného činu vraždy v jeho prospech, niektorým sa aj hrubo vyhráža, a to až usmrtením. Túto skutočnosť podľa Krajského súdu v Banskej Bystrici potvrdzujú najmä listy a motáky adresované zväčša svedkovi M. M. a rovnako to potvrdzuje aj výpoveď tohto svedka zo 6. septembra 1995.

Pokiaľ ide o druhý uplatnený dôvod v zmysle § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, Krajský súd v Banskej Bystrici poukázal na vyslovené vyhrážky nielen voči svedkom, ale aj voči pracovníkom justície. V tejto súvislosti Okresný súd v Banskej Bystrici vo svojom uznesení uviedol, že podľa poslednej výpovede svedka M. M. sa obvinený navrhovateľ vyhráža fyzickou likvidáciou a „je v prípade nutnosti pripravený podplácať sudcov, prípadne sudcu zabiť“. Vzhľadom k tomu, že obvinený je stíhaný pre trestný čin vraždy, existuje akútne nebezpečenstvo ohrozenia života viacerých ľudí a to dokonca aj orgánov činných v trestnom konaní“.

Nakoniec, podľa oboch súdov bol daný dôvod väzby aj v zmysle § 67 ods. 2 Trestného poriadku vzhľadom na to, že „za spáchanie trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona ustanovuje trestný zákon trest odňatia slobody od desať do pätnásť rokov“, pričom podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby tiež vtedy, ak je trestne stíhaný pre trestný čin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov.

Zástupca navrhovateľa v konaní pred ústavným súdom zdôraznil, že skutočnosť, že sa trestné konanie pre vraždu po tom, čo sa pôvodne viedlo spoločné konanie pre všetky trestné činy vyšetované na príslušných orgánoch činných v trestnom konaní v Banskej Bystrici, vylúčilo po určitom čase výkonu väzby na samostatné konanie, nemôže mať pokračovanie v jeho opätovnom vzatí do väzby o dva roky neskôr. Navrhovateľ vykonával

väzbu z hľadiska jej účelu v Banskej Bystrici aj pre trestný čin vraždy, pretože nemohol byť vo väzbe pre trestný čin vraždy súčasne aj v Bratislave. Vylúčenie konania o jednom z trestných činov na samostatné konanie podľa § 23 Trestného poriadku ešte neznamená, že § 38 Trestného zákona nebude umožňovať v rámci trestného konania započítanie väzby do uloženého trestu. Ak by sa v tomto prípade pripustila zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní, potom páchatel', ktorý by spáchal v jednom časovom období viac trestných činov na rôznych miestach, by mohol byť v jednom takto vyčlenenom konaní orgánmi činnými v trestnom konaní vzatý do väzby na tri roky, potom v druhom na ďalšie tri roky, v treťom na ďalšie tri roky, až kým by nedošlo k právoplatnému odsudzujúcemu rozsudku v jednom z týchto trestných konaní. Na základe rozlíšenia viacerých oddelených konaní tej istej osoby bol navrhovateľ vo väzbe takmer päť rokov, hoci maximálne prípustná dĺžka je tri roky pre jednu osobu. Pri posudzovaní dodržania maximálnej zákonom stanovenej dĺžky trvania väzby nie je rozhodujúce, ako dlho bol navrhovateľ vo vyšetrovacej väzbe pre trestný čin vraždy, ale rozhodujúce je, že pre tento trestný čin už vo väzbe bol, a samotné vylúčenie veci na samostatné konanie neodôvodňuje začatie plynutia novej lehoty stanovenej pre ďalšiu väzbu.

Zástupcovia odporcov, pokiaľ sa k otázke zákonnosti väzby vôbec vyjadrili, sa plne stotožnili s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. septembra 1995. Krajská prokuratúra zdôraznila, že procesným postupom, ktorým 14. apríla 1993 bolo konanie o trestnom čine vraždy vylúčené na samostatné konanie, došlo k ukončeniu výkonu väzby v súvislosti s trestným činom vraždy. Konanie v trestnej veci krádeže a konanie v trestnej veci vraždy sa týmto stali po procesnej stránke samostatné a od seba nezávislé po všetkých stránkach, inými slovami, o trestnom čine vraždy bolo vykonávané od 14. apríla 1993 tzv. neväzobné konanie. Dôsledkom toho je to, že vo vylúčenej (neväzobnej) veci musí orgán činný v trestnom konaní žiadať o súhlas na eskortu obvineného iný orgán činný v trestnom konaní, ktorý vykonáva väzobné konanie proti tomu istému obvinenému. Pokiaľ ide o trestný čin vraždy, bolo potrebné započítať do plynúcej väzby, t. j. 6. septembra 1995, aj sedem mesiacov a 12 dní už vykonanej väzby, a to pri jej predlžovaní po jednom roku, ako i pri jej sčítavaní ako dvoj- a trojročnej väzby. Krajský súd v Bratislave, ktorý navrhovateľa

spod obžaloby pre trestný čin vraždy oslobodil, uviedol, že doba trvania väzby v tomto konaní sa nedá započítať do doby trvania trestu pre trestný čin krádeže.

Prvá otázka, ktorou sa ústavný súd musel vzhľadom na námietky navrhovateľa zaoberať, sa týkala toho, či znovu vzatie obvineného navrhovateľa do väzby počnúc dňom 6. septembra 1995 v súvislosti so stíhaním pre trestný čin vraždy bolo v rozpore s ústavnou požiadavkou, že sa tak môže stať „iba na čas ustanovený zákonom“, a to vzhľadom na tvrdenie navrhovateľa, že dňom 29. júna 1995 vykonal aj v tejto veci väzbu v dĺžke troch rokov, ktorú Trestný poriadok ustanovil v tom čase ako maximálne prípustnú lehotu trvania väzby. V prípade negatívnej odpovede na ňu, t. j. že zákonom ustanovená lehota troch rokov trvania väzby nebola prekročená, bolo potrebné ešte zodpovedať ďalšie otázky, a to či obvinený navrhovateľ bol pre trestný čin vraždy znovu vzatý do väzby „spôsobom“ a „iba z dôvodov ustanovených zákonom“ a či pri tomto rozhodovaní o väzbe navrhovateľa Krajský súd v Banskej Bystrici dbal o to, aby vzhľadom na všetky okolnosti prípadu trvanie väzby v tejto trestnej veci neprekročilo nevyhnutnú dobu, a tak zaručil navrhovateľovi jeho právo na osobnú slobodu v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. jeho právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania na slobodu v zmysle čl. 5 ods. 3 dohovoru.

a) Vziat' do väzby možno len osobu, proti ktorej bolo vznesené obvinenie (§ 68 Trestného poriadku). Nebolo sporné, že za trestný čin vraždy bolo navrhovateľovi vznesené obvinenie až uznesením z 2. septembra 1992, t. j. neskôr, ako mu bolo vznesené obvinenie pre iný trestný čin (krádeže) a ako bol pre tento iný trestný čin vzatý do väzby. Výkon väzby navrhovateľa pre trestný čin vraždy sa teda mohol začať až dňom 2. septembra 1992. Skutočnosť, že navrhovateľ v tom čase už vykonával väzbu pre iný trestný čin, na tom nemôže nič zmeniť. Nič totiž nenasvedčuje tomu, že by orgány činné v trestnom konaní počas toho času, keď bol navrhovateľ vo väzbe, zámerne zadržovali vznesenie obvinenia navrhovateľovi pre trestný čin vraždy alebo že by v tejto súvislosti vykonávali také procesné úkony, ktorých vykonanie Trestný poriadok pripúšťa až po vznesení obvinenia. Zákomom ustanovená maximálna lehota troch rokov trvania väzby mohla preto pre trestný čin vraždy uplynúť najskôr dňom 2. septembra 1995. Vzhľadom na to, že navrhovateľ

väzbu nevykonával v období od 29. júna 1995 do 6. septembra 1995, keď bol na slobode, maximálne prípustná doba trvania väzby nemohla v tento deň v skutočnosti uplynúť a neuplynula ešte ani 7. septembra 1995, resp. 26. septembra 1995, t. j. v čase, keď o väzbe navrhovateľa pre trestný čin vraždy rozhodovali napadnutými uzneseniami Okresný súd v Banskej Bystrici a Krajský súd v Banskej Bystrici. Tieto rozhodnutia teda nemôžu byť postihnuté nezákonnosťou v dôsledku prekročenia zákonom ustanovenej maximálnej lehoty trvania väzby.

Tieto rozhodnutia vychádzali z toho, že navrhovateľ ku dňu ich vydania bol vo väzbe pre trestný čin vraždy len v čase, keď sa vykonávalo spoločné konanie pre tento trestný čin s trestným činom krádeže, t. j. v dobe od 2. septembra 1992 do 14. apríla 1993, a že po vylúčení trestného stíhania pre trestný čin vraždy na samostatné konanie ďalšie konanie väzby u obvineného navrhovateľa bolo len v súvislosti s trestným stíhaním pre trestný čin krádeže. Zástupca navrhovateľa napadol tento právny názor všeobecných súdov ako nezákonný, avšak neuviedol žiadne konkrétne ustanovenie Trestného poriadku alebo iného zákona, ktorému by tento názor odporoval. Ani právne úvahy, ktoré v tejto súvislosti uviedol, nestačia pre záver, že obvinený navrhovateľ aj po vylúčení trestnej veci vraždy na samostatné konanie bol naďalej vo väzbe aj pre tento trestný čin.

Ústavný súd sa už vyššie vyjadril o niektorých procesnoprávných a hmotnoprávných dôsledkoch mnohosti trestnej činnosti toho istého páchatela. Navrhovateľom kritizovaný právny názor Krajského súdu v Banskej Bystrici sa nedostal do rozporu s tými ustanoveniami Trestného poriadku a Trestného zákona, ktoré ústavný súd v tejto súvislosti uviedol. Ani z iných ustanovení týchto zákonov nemožno podľa názoru ústavného súdu dospieť k záveru, k akému dospel zástupca navrhovateľa.

Trestné stíhanie voči konkrétnej osobe začína vznesením obvinenia vždy pre konkrétny trestný čin a končí až právoplatným rozsudkom, prípadne iným rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní vo veci samej. Vzatie do väzby a jej trvanie nemožno oddeliť od konkrétneho trestného stíhania ani od rozhodovania vo veci samej. Vylúčenie jednej z viacerých spoločne trestne stíhaných vecí vo väzbe u toho istého obvineného

na samostatné konanie s dôsledkom, že ďalej sa výkon väzby už nebude vzťahovať na vylúčenú vec, ako také nie je podľa názoru ústavného súdu v rozpore s ústavnými zárukami osobnej slobody takéhoto obvineného. Do rozporu s nimi by sa však takýto postup orgánov činných v trestnom konaní s ohľadom na konkrétne okolnosti veci mohol dostať napr. vtedy, ak by preň neboli dané dôležité dôvody alebo by sa ním zjavne sledovalo dosiahnutie predĺženia väzby nad zákonom ustanovený časový limit jej trvania, alebo by inak mal za následok svojvoľné držanie obvineného vo väzbe.

V danej veci sa ako dôvod vylúčenia trestnej veci vraždy na samostatné konanie uviedlo urýchlenie konania v trestnej veci krádeže. Okrem toho, že ide o zákonný dôvod, nemožno jeho uplatnenie v danej veci vážne spochybníť ani vzhľadom na ďalší priebeh konania v trestnej veci krádeže, ktorého dĺžku navrhovateľ v konaní pred ústavným súdom nenapadol. Vylúčenie trestnej veci vraždy na samostatné konanie nepochybne umožnilo podať v trestnej veci krádeže obžalobu na súd do jedného mesiaca, a tým ukončiť v tejto veci prípravné konanie a začať trestné konanie pred súdom.

Titulom pre držanie navrhovateľa vo väzbe od jej začiatku bolo uznesenie z 23. mája 1992 vydané v súvislosti s trestným stíhaním navrhovateľa pre trestný čin krádeže. Titulom pre výkon väzby aj v súvislosti s jeho trestným stíhaním pre trestný čin vraždy boli spoločné konanie o oboch týchto trestných činoch obvineného navrhovateľa a rozhodnutia o predĺžení väzby vydané počas neho. Po vylúčení trestnej veci vraždy na samostatné konanie titulom pre držanie navrhovateľa vo väzbe boli uznesenia, ktorými bola väzba postupne predlžovaná v konaní pred súdom v trestnej veci krádeže. Ústavný súd už konštatoval, že v žiadnom z týchto uznesení sa na konanie v trestnej veci vraždy výslovne neprihliadalo ani inak sa táto vec neuvádzala. Preto nemožno ani na tomto základe tvrdiť, že medzi držaním navrhovateľa vo väzbe v období od 14. apríla 1993 do 29. júna 1995 v súvislosti s jeho trestným stíhaním pre trestný čin krádeže a so súbežne vedeným samostatným trestným stíhaním navrhovateľa pre trestný čin vraždy bola taká súvislosť, ktorá by odôvodňovala, aby sa jeho trestné stíhanie pre trestný čin vraždy v tomto období považovalo za trestné konanie vo väzbe so všetkými zárukami, ktoré pre takéto konanie ustanovuje ústava a Trestný poriadok. Z tohto dôvodu neskoršiemu vzatiu navrhovateľa

do väzby a jej trvaníu v súvislosti s trestným stíhaním pre trestný čin vraždy nemohla brániť sama osebe skutočnosť, že v súvislosti so samostatne vedeným trestným stíhaním pre trestný čin krádeže navrhovateľ vykonal väzbu v lehote ustanovenej zákonom ako maximálna lehota trvania väzby. To však podľa názoru ústavného súdu neznamená, že pri posudzovaní nevyhnutnosti vzatia do väzby a jej trvania v jednom zo súbežne prebiehajúcich trestných konaní toho istého obvineného nemožno za žiadnych okolností prihliadať na dobu trvania väzby, ktorá už bola vykonaná v druhom z týchto konaní. Hoci ústavný súd na inom mieste konštatoval v danej veci existenciu okolností odôvodňujúcich takýto postup (pozri ďalej), toto konštatovanie sa nedotklo vlastného plynutia lehôt trvania väzby ustanovených v § 71 Trestného poriadku pre väzbu v prípravnom konaní a v konaní pred súdom.

b) Zástupca navrhovateľa v podaní z 25. apríla 2000 namietal, že uznesenie Okresného súdu v Banskej Bystrici zo 7. septembra 1995 je v rozpore s čl. 48 ods. 1 ústavy, pretože ho vydal nepríslušný sudca z dôvodu, že konanie o vražde bolo už v roku 1993 vyčlenené pre Krajský súd v Bratislave ako súd miestne príslušný.

Ide o novú námietku, ktorá bola uplatnená až po prijatí podnetu navrhovateľa a ktorou sa preto ústavný súd nemohol zaoberať. Okrem toho túto námietku navrhovateľ neuplatnil vo svojej sťažnosti proti uzneseniu Okresného súdu v Banskej Bystrici zo 7. septembra 1995 a z tohto dôvodu sa ňou Krajský súd v Banskej Bystrici nemohol zaoberať v napadnutom uznesení. Pre úplnosť ústavný súd poznamenáva, že je síce pravdou, že krajský úrad vyšetrovania (v Banskej Bystrici) po vylúčení trestnej veci vraždy na samostatné konanie postúpil túto mestskému úradu vyšetrovania (v Bratislave), avšak nadriadený orgán rozhodol spor o príslušnosti medzi týmito vyšetrovacími úradmi tak, že túto vec ešte 22. júla 1993 vrátil s odkazom na § 23 ods. 2 Trestného poriadku na vyšetrovanie krajskému úradu vyšetrovania. Uznesenie Okresného súdu v Banskej Bystrici bolo vydané v rámci prípravného konania, v ktorom na rozhodnutie o väzbe mal danú príslušnosť v prvom stupni tento súd. Za týchto okolností sa ukazuje táto námietka v každom prípade ako zjavne neopodstatnená.

c) Navrhovateľ namietal neodôvodnenosť a samoučelnosť väzby po 7. septembri 1995. Jeho zástupca uviedol, že počas obdobia 2 mesiacov a 9 dní, keď bol na slobode, sa právne relevantným spôsobom nepreukázala ani obava z pokračujúcej trestnej činnosti, ani z ovplyvňovania svedkov. Počas tohto obdobia navrhovateľ nepokračoval v trestnej činnosti, preukázateľne neovplyvňoval svedkov a zdržiaval sa na adrese, ktorú uviedol.

Ústavný súd už vyššie uviedol, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov a že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

Navrhovateľ bol na základe uznesenia z 2. septembra 1992 trestne stíhaný pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť tak, že v čase od 5. marca 1991 do 10. marca 1991 spoločne s obvineným P. H. nezisteným spôsobom usmrtili V. R., ktorého potom zakopali v lesnom poraste zvanom Malý Javorník.

Krajský súd v Banskej Bystrici v uznesení z 26. septembra 1995 uviedol konkrétne skutočnosti, na základe ktorých dospel k záveru, že pretrváva obava, že ponechaním obvineného na slobode by tento naďalej mohol ovplyvňovať svedkov alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, ako aj obava, že by v trestnej činnosti násilnej povahy mohol pokračovať. To sú dôvody väzby ustanovené v § 67 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku.

Ústavný súd nezistil medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré navrhovateľ uvádzal v konaní pred ústavným súdom, žiadny taký dôvod alebo skutočnosť, ktoré by mohli spochybniť právne závery Krajského súdu v Banskej Bystrici o existencii a relevantnosti uvedených zákonných dôvodov väzby alebo by sa inak javili ako zjavne neodôvodnené či svojvoľné. Krajský súd v Banskej Bystrici, obdobne ako predtým Okresný súd v Banskej

Bystrici, svoj záver o naplnení zákonných dôvodov väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku založil aj na skutočnostiach, ktoré bezprostredne predchádzali zadržaniu navrhovateľa 6. septembra 1995 a jeho následnému vzatiu do väzby (okrem výsluchu svedka M. M. sa Krajský súd v Banskej Bystrici v tejto súvislosti oprel aj o list, ktorý tomuto svedkovi navrhovateľ napísal v období, keď bol na slobode, čo navrhovateľ pri svojom výsluchu 7. septembra 1995 na Okresnom súde v Banskej Bystrici nepoprel) a ktoré treba považovať za spôsobilé vyvolať obavy zakladajúce dôvody väzby podľa citovaných ustanovení. Ústavný súd preto nemal žiadne pochybnosti o tom, že obvinený navrhovateľ bol pre trestný čin vraždy znovu vzatý do väzby „spôsobom“ a „iba z dôvodov ustanovených zákonom“, a tejto jeho námietke obdobne ako jeho predchádzajúcim námietkam o nezákonnosti tejto väzby nemohol vyhovieť. V tejto súvislosti nezistil dôvod na jej vyhovenie ani z hľadiska čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

Vzhľadom na tento záver ústavný súd už nepovažoval za nevyhnutné skúmať relevantnosť a dostatočnosť dôvodov pre použitie ďalšieho samostatného dôvodu väzby podľa § 67 ods. 2 Trestného poriadku. Podľa ustáleného výkladu tohto ustanovenia najvyšším súdom (pozri jeho rozhodnutie z 30. decembra 1993 uverejnené pod č. 41/1994 Zb. rozh. tr., ako aj jeho stanovisko z 23. októbra 1995 uverejnené pod č. 17/1996 Zb. rozh. tr.) tento dôvod väzby, ktorý bol ustanovený s účinnosťou od 12. augusta 1993 zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 178/1993 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Trestný poriadok, je založený len na zistení, že obvinený je stíhaný pre trestný čin, pre ktorý zákon stanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou osem rokov, a podozrenie zo spáchania trestného činu, ktorý sa mu kladie za vinu, je dôvodné. Preto vzatie do väzby na základe tohto ustanovenia nie je potrebné odôvodňovať žiadnymi ďalšími konkrétnymi skutočnosťami. Z tohto hľadiska na pohľad nemožno mať zásadné výhrady k odôvodneniu jeho použitia v danej veci. Určitú pochybnosť o relevantnosti dôvodov jeho použitia však možno mať s ohľadom na to, že podľa názoru ústavného súdu ide o dôvod na vzatie do väzby a jej trvanie, ktorý môže byť relevantný a dostatočný pre takéto opatrenie zásadne len v počiatočnej fáze trestného stíhania pre trestný čin, na ktorý sa toto ustanovenie vzťahuje, pričom v tejto fáze sa trestné stíhanie obvineného navrhovateľa pre trestný čin vraždy v septembri 1995 už nenachádzalo. O tejto skutočnosti nie je v napadnutých

uzneseniach žiadna zmienka. Z tohto hľadiska sa odôvodnenie Krajského súdu v Banskej Bystrici (ako aj predtým Okresného súdu v Banskej Bystrici), na ktorom založil použitie tohto dôvodu väzby v danej veci, nejaví ako presvedčivé.

d) Vzhľadom na to, že v námietke o prekročení zákonom ustanovenej lehoty trvania väzby ako maximálnej je obsiahnutá i námietka o prekročení nevyhnutnej doby trvania väzby pre trestný čin vraždy, ústavný súd ešte skúmal, či pri tomto rozhodovaní o väzbe navrhovateľa Krajský súd v Banskej Bystrici dbal o to, aby vzhľadom na všetky okolnosti prípadu trvanie väzby v trestnej veci vraždy neprekročilo nevyhnutnú dobu. Inými slovami, po zistení, že dôvody väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku boli relevantné a dostatočné, zostávalo posúdiť, či pri tomto rozhodovaní o väzbe nebolo porušené právo navrhovateľa na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. jeho právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania na slobodu zaručené v čl. 5 ods. 3 dohovoru tým, že orgány činné v prípravnom konaní nepostupovali v jeho trestnej veci vraždy v čase, keď bol navrhovateľ vo väzbe, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.

Nevyhnutnosť doby trvania väzby sa musí posudzovať v každej veci podľa jej osobitných okolností. K tomu, čo už bolo vyššie uvedené, najmä v časti o ústavných zárukách osobnej slobody, treba dodať, že nevyhnutnosť doby trvania väzby nemožno stotožňovať so zákonnými lehotami ustanovenými v § 71 Trestného poriadku, na ktoré možno väzbu v prípravnom konaní a v konaní pred súdom predĺžiť. Základný princíp, že väzba má trvať len nevyhnutnú dobu, vyjadruje kvalitatívne iný limit, než je zákonný limit, do ktorého môže byť väzba maximálne predĺžená. Vyplýva to i z toho, že až do vyčerpania celkového zákonného limitu môže byť väzba predlžovaná viackrát na dobu, aká sa javí v dobe rozhodovania ako nevyhnutná (mutatis mutandis III. ÚS 26/01, I. ÚS 11/01).

Väzba, do ktorej bol navrhovateľ v trestnej veci vraždy vzatý počnúc 6. septembrom 1995, nadväzovala na väzbu, ktorú v tejto trestnej veci navrhovateľ už vykonal v období od 2. septembra 1992 do 14. apríla 1993, t. j. počas 7 mesiacov a 12 dní. Nešlo teda o jeho prvé vzatie do väzby pre trestný čin vraždy, ale o pokračovanie jeho väzby v tejto trestnej veci,

čo je zrejmé i z toho, že na výkon väzby počas 7 mesiacov a 12 dní bolo potrebné prihliadať pri jej predlžovaní po jednom roku, ako i pri jej sčítavaní ako dvoj- a trojročnej väzby (pozri napr. vyjadrenie zástupcu krajskej prokuratúry). Hoci Okresný súd v Banskej Bystrici rozhodol o väzbe podľa § 68 Trestného poriadku, okolnosti danej veci, najmä to, že nešlo o prvé vzatie navrhovateľa do väzby v tejto trestnej veci, vyžadovali vykonať kontrolu i nad dodržiavaním zásad vyjadrených v § 2 ods. 4 a § 71 ods. 1 prvej vete Trestného poriadku. Podľa týchto zásad orgány činné v trestnom konaní postupujú z úradnej povinnosti; musia trestné veci prejednávať čo najrýchlejšie a dôsledne zachovávať občianske práva zaručené ústavou. Väzba v prípravnom konaní a v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutnú dobu. Tieto zásady vyjadrujú dôležité procesné záruky ustanovené Trestným poriadkom proti neopodstatnenému zásahu do osobnej slobody jednotlivca garantovanej ústavou. Ich dôsledné rešpektovanie v danej veci si vyžadovalo, aby Okresný súd v Banskej Bystrici a následne Krajský súd v Banskej Bystrici pri rozhodovaní o väzbe navrhovateľa v septembri 1995 preverili nielen existenciu a relevantnosť dôvodov väzby navrhovateľa, ale aj doterajší postup orgánov činných v prípravnom konaní v tejto trestnej veci.

Z napadnutých uznesení vzhľadom na absenciu dôvodov nevyplýva, či tak všeobecné súdy urobili. V čase, keď rozhodoval Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým uznesením, trvalo trestné stíhanie navrhovateľa pre trestný čin vraždy v štádiu prípravného konania vyše troch rokov. Zo spisu ústavný súd zistil, že počas uvedených 7 mesiacov a 12 dní trestného konania vo väzbe sa orgány činné v prípravnom konaní dopustili zbytočných prietáhov. Tieto zistenia korešpondujú so zisteniami nadriadeného orgánu krajského úradu vyšetrovania, ktorý 22. júla 1993 konštatoval, že previerkou vyšetrovacieho spisu bolo zistené zo strany vyšetrovateľa zavinenie prietáhov vo vyšetrovaní zo subjektívnych dôvodov, a to tým, že vyšetrovateľ „nevypočul niektorých svedkov, nepreveril niektoré významné skutkové okolnosti, vypočul do toho času len troch svedkov a napriek rozhodnutiu o vylúčení veci na samostatné konanie dňa 14. apríla 1993 túto MÚV PZ SR Bratislava postúpil až dňa 9. júla 1993“. Orgány činné v trestnom konaní teda nielenže nepostupovali od samého začiatku trestného stíhania navrhovateľa pre trestný čin vraždy s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, ale sa v ňom dopustili aj zbytočných prietáhov, ktoré nemožno ospravedlniť ani zložitou veci, ani konaním navrhovateľa.

Tento stav trval nielen počas uvedeného obdobia 7 mesiacov a 12 dní výkonu väzby, ale aj po tomto období minimálne do 22. júla 1993, t. j. celkom vyše 10 mesiacov.

Krajský súd v Banskej Bystrici zistil, že po vylúčení trestnej veci vraždy na samostatné konanie (14. apríla 1993) navrhovateľ bol ďalej neprerušene držaný vo väzbe ešte vyše dvoch rokov z dôvodov a na účely jeho stíhania v trestnej veci krádeže, v ktorej bol neprávoplatne odsúdený rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 1995 na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere deviatich rokov. Z tohto rozsudku, ako aj zo spisu v trestnej veci vraždy vyplýva, že obe trestné veci, ktoré sa týkali sčasti tých istých obvinených alebo svedkov, boli vyšetrowané vyšetrowateľmi toho istého krajského úradu vyšetrowania. Z väzby v trestnej veci krádeže bol síce navrhovateľ prepustený 29. júna 1995 na slobodu, avšak nie preto, že by väzobné dôvody pominuli, ale preto, že v tejto veci uplynula maximálna lehota väzby povolená zákonom. Nasledoval pokus krajského prokurátora zabrániť prepusteniu navrhovateľa na slobodu jeho okamžitým vzatím do väzby na účely trestného stíhania v trestnej veci vraždy z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 2 Trestného poriadku. Okresný súd v Banskej Bystrici považoval v tom čase ďalšiu väzbu za presiahnutie maximálnej lehoty väzby povolenej zákonom a rozhodol o prepustení navrhovateľa na slobodu. Hoci je zřejmé, že sa Okresný súd v Banskej Bystrici pri posúdení súvislosti medzi držaním navrhovateľa vo väzbe do 29. júna 1995 a jeho súbežne prebiehajúcim trestným stíhaním pre trestný čin vraždy zmýlil, nič to nemení na tom, že tento postup orgánov činných v trestnom konaní mohol vyvolať pochybnosti, či novým návrhom na vzatie navrhovateľa do väzby v súbežne prebiehajúcim trestnom konaní nedochádza k obchádzaniu maximálnej doby väzby v trestnej veci, v ktorej bol navrhovateľ dovtedy vo väzbe, resp. či výkon tejto väzby neslúžil *de facto* aj na účely jeho trestného stíhania pre trestný čin vraždy.

Aj keď pri rozhodovaní o väzbe navrhovateľa 7. septembra, resp. 26. septembra 1995 dôvody väzby, ktoré počas trestného stíhania navrhovateľa na slobode medzičasom vznikli podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, už takéto pochybnosti nevyvolali, resp. nemuseli vyvolať, v každom prípade uvedené okolnosti držania navrhovateľa vo väzbe vyžadovali posúdiť nevyhnutnosť vzatia navrhovateľa do väzby a jej trvanie z hľadiska

celkovej doby trvania väzby, ktorú už navrhovateľ vykonal od vznesenia obvinenia pre trestný čin vraždy (2. septembra 1992) do jeho prepustenia na slobodu 29. júna 1995. Ak sa totiž vykonáva trestné stíhanie obvineného súčasne v dvoch samostatných trestných konaniach, tak ako tomu bolo v danej veci, a v jednom z nich je obvinený vo väzbe, je jeho osobná sloboda vo svojej podstate obmedzená aj v druhom z nich. Preto sú orgány činné v trestnom konaní povinné postupovať s osobitnou starostlivosťou a urýchlením aj v tomto druhom trestnom konaní, samozrejme pokiaľ konanie vykonávané vo väzbe takýmto postupom nebráni.

Zo spisu v trestnej veci krádeže až na obdobie od 20. februára 1995 do 30. marca 1995, ktoré navrhovateľovi nebolo započítané pre prekážky na jeho strane do doby trvania väzby podľa § 71 ods. 7 Trestného poriadku, nevyplýva žiadna procesná prekážka, ktorá by bránila urýchlenému postupu v trestnej veci vraždy alebo ho podstatne sťažovala. Práve naopak, skutočnosť, že sa obidve trestné stíhanie navrhovateľa v prípravnom konaní začali a viedli vyšetrovateľmi jedného krajského úradu vyšetrovania aj po tom, čo bola trestná vec vraždy vylúčená na samostatné konanie, ako aj ich znalosť súvislostí medzi stíhanými osobami a dotknutými svedkami v oboch takto vedených konaniach umožňovala podľa názoru ústavného súdu plynulé vykonávanie procesných úkonov aj v tomto trestnom konaní. Nebolo možné preto ospravedlniť skutočnosť, že orgány činné v prípravnom konaní v trestnej veci vraždy v čase, keď bol navrhovateľ vo väzbe, nepostupovali pri vykonávaní procesných úkonov v tejto trestnej veci (pozri II. časť) s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.

Vo svetle týchto skutočností sa javia zistené prieťahy orgánov činných v prípravnom konaní v trestnej veci vraždy ako natoľko závažné, že ich Krajský súd v Banskej Bystrici nesmel prehliadnuť a vo svojom rozhodnutí, ktorým právoplatne rozhodol o znovu vzatí navrhovateľa do väzby v tejto trestnej veci, na ne vôbec nereagovať. Na základe týchto dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že Krajský súd v Banskej Bystrici nedbal o to, aby vzhľadom na všetky okolnosti prípadu trvanie väzby v trestnej veci vraždy neprekročilo nevyhnutnú dobu. Preto vyslovil, že Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 26. septembra 1995, ktorým potvrdil vzatie navrhovateľa do väzby, porušil jeho právo na

osobnú slobodu, ktoré je garantované v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy. Vzhľadom na tento záver ústavný súd už nepovažoval za nutné vysloviť sa aj k namietanému porušeniu čl. 5 ods. 3 dohovoru.

e) Zástupca navrhovateľa v podaní z 25. apríla 2000 namietal neodôvodnenosť väzby pre trestný čin vraždy aj z dôvodu opomenutia nariadiť nástup navrhovateľa do výkonu trestu odňatia slobody na základe odsudzujúceho rozsudku v trestnej veci krádeže, hneď ako sa tento rozsudok stal právoplatný.

Navrhovateľ bol v trestnej veci krádeže právoplatne odsúdený o. i. na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere deviatich rokov 23. októbra 1996 a až do nastúpenia výkonu tohto trestu 12. februára 1997 na základe uznesenia najvyššieho súdu z toho istého dňa bol vo väzbe v trestnej veci vraždy.

Ústavný súd už uviedol (pozri bod 2), že vzhľadom na predmet konania vymedzený podnetom navrhovateľa a uznesením o jeho prijatí nemohol sa osobitne zaoberať ústavnosťou a zákonnosťou ďalšieho trvania väzby, ktorá po rozhodnutí Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. septembra 1995 nasledovala. Do tejto kategórie patrí aj táto námietka, ktorá bola uplatnená až po prijatí podnetu navrhovateľa na konanie pred ústavným súdom. Táto skutočnosť vylučuje, aby sa ňou ústavný súd mohol zaoberať v tomto konaní. Preto návrhu v tejto časti nevyhovel.

4. Navrhovateľ namietal, že postupom Krajského súdu v Bratislave v trestnej veci vraždy bolo porušené jeho právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná súdom, ktorý rozhodne o oprávnenosti trestného obvinenia proti nemu, zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Označený krajský súd túto námietku odmietol ako neodôvodnenú.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 3/00). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. V oboch prípadoch však požiadavku „bez zbytočných priet'ahov“, resp. „v primeranej lehote“ treba odlišovať od požiadavky na dĺžku väzby ustanovenej v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy (III. ÚS 7/00), resp. v čl. 5 ods. 3 dohovoru (rozsudok vo veci Stögmüller v. Rakúsko z 10. novembra 1969, § 5).

Navrhovateľ túto námietku obmedzil len na postup Krajského súdu v Bratislave a nenamietal aj postup orgánov činných v prípravnom konaní, t. j. postup pred podaním obžaloby na súd, ani postup najvyššieho súdu, ktorý v predmetnej veci taktiež opakovane konal a rozhodoval. Ústavný súd sa preto mohol vysloviť len o prípadnom porušení tohto práva navrhovateľa Krajským súdom v Bratislave, a nie aj ďalšími orgánmi, ktoré v tejto jeho trestnej veci konali. Predmetom vlastného posúdenia teda bola tá časť konania pred súdom, v ktorej konal Krajský súd v Bratislave v období od 14. novembra 1996 (od podania obžaloby) do 9. januára 1997 (do rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave o vrátení veci prokurátorovi na došetrenie) a od 5. januára 1998 (od podania novej obžaloby) do 13. septembra 1999 (do rozsudku Krajského súdu v Bratislave, ktorým obžalovaného navrhovateľa spod obžaloby oslobodil) s tým, že v tomto období počas približne troch mesiacov rozhodoval najvyšší súd o odvolaniach proti prvému rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. júla 1998. Konanie na Krajskom súde v Bratislave takto trvalo približne 1 rok a 7 mesiacov. Pri celkovom hodnotení tejto dĺžky konania ústavný súd však prihliadal

aj na to, že konanie v tejto trestnej veci sa voči navrhovateľovi začalo vznesením obvinenia 2. septembra 1992 (mutatis mutandis I. ÚS 19/00).

Ústavný súd vzhľadom na rozsah a charakter dôkazov, ktoré Krajský súd v Bratislave musel vykonať a posúdiť vo vzťahu k dvom obžalovaným stíhaným pre trestný čin vraždy spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 a § 219 ods. 1 Trestného poriadku, považoval predmetnú trestnú vec za zložitú.

Pokiaľ ide o správanie navrhovateľa počas konania pred Krajským súdom v Bratislave, ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by ho bolo možné považovať za také, ktoré prispelo k posudzovanej dĺžke konania.

Pokiaľ ide o postup Krajského súdu v Bratislave, ústavný súd nezistil žiadne významné obdobie nečinnosti, ktoré by bolo možné považovať za zbytočný prieťah. V posudzovanom období Krajský súd v Bratislave konal s ohľadom na zložitosť veci v primeraných lehotách. Vo veci samej prvý raz rozsudkom rozhodol 22. júla 1998 po vykonaní hlavného pojednávania v dňoch 16. až 18. júna 1998. Tento rozsudok najvyšší súd uznesením z 18. novembra 1998 zrušil v odsudzujúcej časti obžalovaného navrhovateľa a vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na nové prejednanie a rozhodnutie. Z tohto uznesenia vyplýva, že bolo potrebné vykonať ešte rozsiahle dokazovanie. Po hlavných pojednávaniach uskutočnených v dňoch 1. júna, 25. júna a 30. júla 1999 Krajský súd v Bratislave 13. septembra 1999 znova vo veci rozsudkom rozhodol tak, že obžalovaného navrhovateľa spod obžaloby pre trestný čin vraždy oslobodil. Následne ho oslobodil spod obžaloby pre tento trestný čin, i keď z iných dôvodov (pre nedostatok dôkazov), aj najvyšší súd rozsudkom z 23. februára 2000, ktorý rozhodoval o odvolaní krajského prokurátora.

Vzhľadom na tieto okolnosti ústavný súd nezistil zo strany Krajského súdu v Bratislave porušenie práva navrhovateľa podľa označených článkov ústavy a dohovoru a v tejto časti preto jeho návrhu nevyhovelo.

5. Navrhovateľ v podnete napadol aj obmedzenia vo výkone trestu, ktoré mu boli uložené Krajským súdom v Bratislave v súvislosti s prejednávaním trestnej veci vraždy a v dôsledku ktorých mal krajskou prokuratúrou a príslušníkmi Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky zakázané návštevy rodinných príslušníkov. Uvádzal, že sa tak stalo kvôli tomu, čo napísal v liste vyšetrovateľovi a prokurátorke. Z tohto dôvodu namietal porušenie práva na súkromný a rodinný život a práva na slobodu prejavu. Zástupca navrhovateľa k tomu uviedol, že nekritizuje výkon uložených obmedzení, ale to, že tieto obmedzenia nespĺňali zákonné podmienky § 74a Trestného poriadku a boli preto uložené v rozpore so zákonom. Hoci bol navrhovateľ právoplatne odsúdený k výkonu trestu odňatia slobody, jeho sloboda pohybu bola obmedzená s kvázi režimom väzby. V tejto nezákonnej kumulácii vidí porušenie ústavných práv navrhovateľa garantovaných v čl. 16, čl. 19 a čl. 22 ústavy, resp. v čl. 8 dohovoru.

Krajský súd v Bratislave odmietol tieto tvrdenia o porušení označených ľudských práv navrhovateľa ako neopodstatnené. Obmedzenia, t. j. obmedzenie v korešpondencii formou cenzúry krajským súdom, prípadne príslušnou prokuratúrou, povoľovanie návštev len na základe súhlasu súdu, príp. prokurátora, ako aj umiestnenie vo výkone trestu tak, aby sa nemohol dostať do kontaktu so spoluobžalovaným, boli uložené uznesením Krajského súdu v Bratislave v zmysle § 74a Trestného poriadku s prihliadnutím na presne zdôvodnené dôvody väzby. V danom štádiu konania bolo správne, že osobná sloboda navrhovateľa stíhaného pre závažný trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 Trestného poriadku bola obmedzená.

Krajská prokuratúra uviedla, že cieľom týchto obmedzení bola tá skutočnosť, že postoj navrhovateľa v prípravnom konaní vedenom pre trestný čin vraždy, pôsobenie na spoluobvineného P. H. a svedkov, ako aj rôzne vyhrážky, ktoré sú zadokumentované v trestnom spise, odôvodňovali záver, že je daný dôvod kolúzneho väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, a preto sú nevyhnutné takéto obmedzenia obvineného vo výkone trestu odňatia slobody pre trestný čin krádeže. Uložené obmedzenia neboli závažnejšie ako tie, ktorým by bol inak podrobený vo väzbe. Priebeh a výsledky prípravného konania plne potvrdili, že tieto obmedzenia, ktoré mu boli uložené, boli

nevyhnutné a sčasti sa i realizovali (cenzurovanie jeho korešpondencie, pričom závadné listy boli zadržané a sú súčasťou trestného spisu, resp. dozorového denníka). Korešpondencia adresovaná jednak bratovi M. M., M. S., družke, ako i moták, ktorý navrhovateľ napísal a odoslal svojmu bratovi a tento ho následne odovzdal vyšetrovateľovi, obsahovali celý rad skutočností odôvodňujúcich kolúznú väzbu a prijaté obmedzenia. Taktiež mu bolo zakázané povoľovanie návštev vo výkone trestu, a to vrátením povolenky k návšteve, konkrétne zo 4. júna 1997 (návšteva sa mala vykonať 21. júna 1997 príbuznými – družkou T. M. a švagrom V. Č.). Došlo k tomu na základe tej skutočnosti, že vyšetrovateľ ku dňu návštevy nevypočul jeho družku a hrozilo nebezpečenie naplnenia vyjadrenia samotného navrhovateľa, že „keby chcel, že by mal „X“ dôvodov, ako obísť uložené mu obmedzenia Krajským súdom v Bratislave“. Pri povolenej návšteve jeho družky s jej deťmi, ktorá sa vykonala v Nápravnovýchovnom ústave v Leopoldove, bol prítomný i dozorujúci prokurátor.

Generálne riaditeľstvo ZVJS predložilo spolu s vyjadrením záznamy o návštevách a korešpondencii týkajúcich sa navrhovateľa v čase, keď mu boli vo výkone trestu odňatia slobody uložené obmedzenia rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave z 19. februára 1997 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 19. marca 1997. Vzhľadom na uvedené rozhodnutie súdu bolo možné návštevu navrhovateľa podľa § 10 ods. 1 zákona o výkone väzby uskutočniť len po predchádzajúcom písomnom súhlase orgánu činného v trestnom konaní. Takéto obmedzenie malo platnosť do 12. februára 1998, a preto boli v tom čase návštevy realizované len po splnení tejto podmienky. Rozhodnutie súdu obsahovalo ustanovenie, že návštevy „budú povoľované cestou Krajského súdu v Bratislave, prípadne príslušnou prokuratúrou“, čo za súčasného splnenia podmienky trvania kolúzneho dôvodu väzby umožňuje aplikovať ustanovenie § 10 ods. 1 štvrtej vety zákona o výkone väzby, že „na vykonanie návštevy je potrebný predchádzajúci písomný súhlas príslušného orgánu činného v trestnom konaní“. Ak sa takýto súhlas neudelí, návšteva sa nevykoná. Týmto postupom nedošlo preto pri uskutočňovaní návštev navrhovateľa k pochybeniu príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky. Rozhodnutie súdu o tom, že korešpondencia navrhovateľa má byť zasielaná prostredníctvom určeného orgánu činného v trestnom konaní, bolo príslušníkmi Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej

republiky rešpektované. Z tohto dôvodu bola podľa § 9 ods. 2 zákona o výkone väzby v súlade so súdnym rozhodnutím jeho korešpondencia zasielaná príslušnému orgánu na kontrolu.

Nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom (čl. 16 ods. 1 ústavy). Nikoho nemožno (...) podrobiť (...) neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu (...) (čl. 16 ods. 2 ústavy). Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života (čl. 19 ods. 2 ústavy). Listové tajomstvo (...) sa zaručuje. Nikto nesmie porušiť listové tajomstvo (...); výnimkou sú prípady, ktoré ustanoví zákon (...) (čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy).

Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života (...) a korešpondencie (čl. 8 ods. 1 dohovoru). Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných (čl. 8 ods. 2 dohovoru).

Krajský súd v Bratislave uznesením z 19. februára 1997 podľa § 74a ods. 1 Trestného poriadku uložil obžalovanému navrhovateľovi, t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, tieto obmedzenia:

- „- korešpondencia obžalovaného bude prechádzať cez cenzúru Krajského súdu v Bratislave a v prípade vrátenia veci na došetrenie cez príslušnú prokuratúru,
- návštevy obžalovaného budú povoľované cestou Krajského súdu v Bratislave, prípadne príslušnou prokuratúrou,
- obžalovaný bude vo výkone trestu umiestnený tak, aby neprišiel do kontaktu so spoluobžalovaným P. H.“

Krajský súd v Bratislave k tomu v uznesení uviedol, že obžalovaný navrhovateľ je tunajším súdom stíhaný pre trestný čin vraždy spolupáchateľstvom a že v uvedenej trestnej veci bol i vo väzbe aj z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Rozhodnutím najvyššieho súdu z 12. februára 1997 bol z väzby prepustený s tým, že zároveň nastúpi výkon trestu odňatia slobody vo výmere deviatich rokov so zaradením do tretej nápravno-výchovnej skupiny, ktorý mu bol uložený rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 1995 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 23. októbra 1996. Krajský súd v Bratislave toto rozhodnutie odôvodnil tým, že „keďže aj naďalej je daný dôvod väzby uvedený v § 67 ods. 1 písm. b) Tr. por., bolo potrebné rozhodnúť v zmysle § 74a ods. 1 Tr. por. o primeraných obmedzeniach, ktoré sú v danom štádiu konania nevyhnutné. Zo spisového materiálu je evidentná snaha obžalovaného o ovplyvňovanie spoluobžalovaného i svedkov, čomu by uložené obmedzenia mali zabrániť“. Nadväzane najvyšší súd rozhodujúc o sťažnosti navrhovateľa proti tomuto uzneseniu Krajského súdu v Bratislave doplnil uznesením z 19. marca 1997 výrok napadnutého uznesenia tak, že „uvedené obmedzenia vo výkone trestu odňatia slobody sa navrhovateľovi ukladajú v trvaní do 12. 2. 1998“.

Zo záznamov o návštevách a korešpondencii predložených generálnym riaditeľstvom ZVJS vyplýva, že uložené obmedzenia sa voči navrhovateľovi uplatnili počnúc dňom 25. februára 1997.

Podľa § 74a Trestného poriadku ak sa vedie trestné stíhanie proti obvinenému vo výkone trestu odňatia slobody a ak je daný niektorý z dôvodov väzby podľa § 67, rozhodne o dôvodoch, obsahu a trvaní nevyhnutných obmedzení, ktoré sa proti nemu uplatnia, súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca (ods. 1). Uložené obmedzenia nesmú byť závažnejšie ako tie, ktorým by bol inak obvinený podrobený vo väzbe (ods. 2). Na konanie o obmedzeniach a o ich trvaní sa použijú primerane ustanovenia § 71, 72 a 74 (ods. 3).

Ústava v čl. 19 ods. 2 a čl. 22 nezaručuje ochranu súkromného a rodinného života a listového tajomstva pred akýmkoľvek zasahovaním. Zaručuje ochranu len pred takým zasahovaním, ktoré je neoprávnené. Podmienkou ústavnosti takéhoto obmedzenia je jeho určenie v súlade so všetkými normami ústavy, ktoré sú právne významné pri uplatňovaní práv na súkromie a listové tajomstvo (mutatis mutandis II. ÚS 7/99).

Pod „neoprávneným zasahovaním“ treba rozumieť také zasahovanie, ktoré nemá základ v zákonnej úprave, nesleduje legitímny cieľ, nedbá na podstatu a zmysel obmedzovaného základného práva a slobody alebo nie je nevyhnutným a primeraným opatrením na dosiahnutie legitímneho cieľa (I. ÚS 13/00). Termín „nevyhnutný“ v uvedenej súvislosti ústavný súd vykladá v súlade s medzinárodným štandardom tak, že ho „možno vysvetliť ako naliehavú spoločenskú potrebu prijať obmedzenie základného práva alebo slobody. Obmedzenie práv a slobôd je nevyhnutné, keď možno konštatovať, že cieľ obmedzenia inak dosiahnuť nemožno. Predpokladom teda je, že obmedzenie je nutné aj v demokratickej spoločnosti“ (napr. I. ÚS 33/95, II. ÚS 26/96, PL. ÚS 15/98).

Ústavný súd nemal žiadne pochybnosti o tom, že namietané obmedzenia boli až do 25. januára 1998 (pozri ďalej) zásahom do práv navrhovateľa na ochranu súkromného a rodinného života a listového tajomstva, ktorý sa opieral o zákonnú úpravu a sledoval legitímne ciele boja s kriminalitou a ochrany práv a slobôd iných. Zostávalo posúdiť, či tento zásah s ohľadom na okolnosti danej veci možno považovať za nevyhnutný v demokratickej spoločnosti, teda za zodpovedajúci naliehavej spoločenskej potrebe a primeraný sledovaným legitímnym cieľom. V prípade označených článkov ústavy výsledok posúdenia vzťahu primeranosti medzi namietaným zásahom a sledovanými legitímnymi cieľmi bude závisieť od zistenia, či zásah spočíval v relevantných a dostatočných dôvodoch (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Ako dôvod pre uloženie uvedených obmedzení v súvislosti s trestným stíhaním obvineného navrhovateľa vo výkone trestu pre trestný čin vraždy spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 a § 219 ods. 1 Trestného zákona Krajský súd v Bratislave uviedol dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, t. j. dôvod založený na obave, že navrhovateľ bude pôsobiť na svedkov alebo spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. Krajský súd v Bratislave však už bližšie neuviedol konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali túto obavu, ale sa len odvolal na to, že navrhovateľ bol v uvedenej veci vo väzbe aj z týchto dôvodov a že

„zo spisového materiálu je evidentná snaha obžalovaného o ovplyvňovanie spoluobžalovaného i svedkov“.

Rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave o uložení uvedených obmedzení bezprostredne predchádzali dve rozhodnutia najvyššieho súdu. Jednak uznesenie z 15. januára 1997, ktorým vzhľadom na skutočnosť, že dvojročná lehota trvania väzby u obvineného navrhovateľa v tejto trestnej veci uplynula 25. januára 1997, predĺžil podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku u navrhovateľa lehotu trvania väzby do 25. apríla 1997, a jednak uznesenie z 12. februára 1997, ktorým ho z väzby prepustil s tým, že zároveň nastúpi výkon trestu odňatia slobody vo výmere deviatich rokov so zaradením do tretej nápravno-výchovnej skupiny, ktorý mu bol uložený rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 1995 sp. zn. 2 T 36/93 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 23. októbra 1996, t. j. v trestnej veci krádeže. Najvyšší súd pri tomto rozhodnutí prihliadol na to, že obvinený navrhovateľ bol v trestnej veci krádeže vo väzbe 3 roky, že v teraz prejednávanej veci je vo väzbe už 2 roky a 18 dní, že Krajský súd v Bratislave neprávoplatným uznesením z 9. januára 1997 podľa § 188 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku vrátil vec prokurátorovi na došetrenie a že nič nebráni tomu, aby obvinený nastúpil výkon uvedeného trestu odňatia slobody. Na tomto základe najvyšší súd dospel k záveru, že v trestnom stíhaní obvineného navrhovateľa v tejto trestnej veci pre trestný čin vraždy sa môže pokračovať, aj keď bude vo výkone uvedeného deväťročného trestu odňatia slobody, a súčasne navrhol Krajskému súdu v Bratislave, aby zväžil rozhodnutie o obmedzeniach obvineného vo výkone trestu odňatia slobody podľa § 74a Trestného poriadku.

Spomenuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 9. januára 1997 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 19. marca 1997 presne vymedzilo, ktoré skutočnosti a okolnosti treba ešte v prípravnom konaní došetriť. Nariadené došetrenie sa malo zamerať na znalecké vyšetrenie duševného stavu spoluobvineného P. H., podanie psychologického znaleckého posudku na spoluobvineného P. H., vykonanie všetkých dostupných dôkazov na zistenie autora motáka, ktorý navrhovateľ 27. apríla 1994 predložil vyšetrovateľovi s tým, že ho dostal 21. apríla 1994 na pojednávaní na Krajskom súde v Banskej Bystrici (v trestnej veci krádeže) od P. H. Ohľadne motáka najvyšší súd uviedol, že došetrenie

v tomto smere pri výkone dozoru žiadala už prokurátorka krajskej prokuratúry v pokyne z 28. marca 1996, avšak vyšetrovateľ tento pokyn dôsledne nesplnil, keď zabezpečil iba znalca, ktorý v znaleckom posudku moták porovnal s písmom obvinených a M. M. Znalcovi však treba uložiť, aby ho porovnal aj s písmom T. M. Ďalej treba k nemu vypočúť aj spoluväzňov obvinených vo februári 1994, ako aj väzňov vo vedľajších celách a po ich výsluchu rozhodnúť, či je potrebné podrobiť grafologickej expertíze aj písmo niektorého z nich na zistenie pisateľa tohto motáka. Pri tomto došetrení by obvinený navrhovateľ mal bližšie objasniť, ako sa k nemu dostal, a jeho výpoveď by sa mala v prípade potreby overiť výpoveďami spoluobvinených pri pojednávaní 21. februára 1994 a príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky, ktorí vtedy obvinených na pojednávanie predviedli. Nakoniec sa uložilo vypočúť znalca na otázku, či sporný moták mohol písať obvinený P. H. zmeneným písmom, a pripojiť spisy o predchádzajúcich odsúdeniach obvineného navrhovateľa. Požiadavky Krajského súdu v Bratislave na opätovné vypočutie svedkov označených v uznesení a na zopakovanie konfrontácie medzi obvinenými najvyšší súd neuznal za odôvodnené, keďže ich výsluchy, resp. konfrontácia boli už vykonané zákonným spôsobom.

V predchádzajúcej časti ústavný súd už konštatoval, že v čase, keď Okresný súd v Banskej Bystrici a následne Krajský súd v Banskej Bystrici rozhodovali 7. septembra 1995, resp. 26. septembra 1995 o znovu vzatí navrhovateľa do väzby v tejto trestnej veci, založili svoje závery o naplnení zákonných dôvodov väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku na skutočnostiach, ktoré treba považovať za spôsobilé vyvolať obavy zakladajúce dôvody väzby podľa označených ustanovení. V súvislosti s dôvodom väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku sa konkrétne vtedy súdmi uviedlo, že obvinený navrhovateľ sústavne po dlhší čas ovplyvňuje svedkov, aby vypovedali vo veci trestného činu vraždy v jeho prospech. Túto skutočnosť potvrdzujú najmä listy a motáky adresované zväčša svedkovi M. M., ako aj výpoveď tohto svedka zo 6. septembra 1995.

Ústavný súd si je vedomý dôležitosti ochrany svedkov pred ovplyvňovaním alebo nátlakom na nich zo strany obvineného v snahe mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, avšak ak takáto obava bola v danej veci pochopiteľná vo fáze

vyšetrovania v septembri 1995, po početných výsluchoch svedkov už podľa jeho názoru nemôže byť rozhodujúca. Od určitého času takéto dôvody väzby prestali existovať alebo boli natoľko oslabené, že už nemohli odôvodniť ďalšie trvanie väzby. V danej veci dôvodné podozrenie voči obvinenému navrhovateľovi zo spáchania trestného činu vraždy bolo založené na nepriamych dôkazoch, najmä na výpovedi spoluobžalovaného P. H. Medzi ne patrila aj výpoveď svedka M. M. zo 6. septembra 1995. Tento svedok však vypovedal aj 20. septembra 1995 a bol konfrontovaný s obvineným navrhovateľom 20. decembra 1995. Aj svedok M. S., ktorého uvádzala krajská prokuratúra v konaní pred ústavným súdom na preukázanie dôvodnosti kolúznei väzby a prijatých obmedzení, bol už vypočutý 28. februára 1996. Tento svedok inak pri tomto výsluchu uviedol, že M. M. mu 30. augusta 1995 povedal, že bude na obvineného navrhovateľa krivo vypovedať, že je spolupáchateľ pri vražde R.

Podľa názoru ústavného súdu, keď ide o predĺženie trvania väzby, nepriame svedectvá musia byť potvrdené objektívnymi dôkazmi. *A fortiori* to platilo v danej trestnej veci, počas vyšetrovania ktorej bol navrhovateľ vo väzbe vyše dvoch rokov, odhliadnuc od tej lehoty jeho väzby, v ktorej bol počas tohto vyšetrovania v súvislosti so súbežne vedeným stíhaním pre trestný čin krádeže, tak ako to už bolo uvedené vyššie. Aj keď nepriame dôkazy môžu oprávnene odôvodniť väzbu stíhanej osoby v jej počiatocnej fáze, plynutím času nevyhnutne strácajú na dôležitosti, najmä ak postup vo vyšetrovaní nedovoľuje zistiť žiadny ďalší dôkazný prostriedok.

Ústavný súd už v predchádzajúcej časti zdôraznil ústavnú požiadavku, podľa ktorej sa z hľadiska nevyhnutnosti doby trvania väzby vyžaduje, aby orgány činné v trestnom konaní postupovali vo väzobných veciach s „osobitnou starostlivosťou“. Dôvody, pre ktoré Krajský súd v Bratislave vrátil vec na došetrenie prokurátorovi 9. januára 1997, nesvedčia o takejto starostlivosti; v tejto súvislosti stačí poukázať na nesplnenie pokynu prokurátorky z 28. marca 1996 vyšetrovateľom. Takýto postup nie je zlučiteľný s významom práva na osobnú slobodu garantovaného v čl. 17 ústavy, resp. v čl. 5 ods. 3 dohovoru.

Krajský súd v Bratislave v uznesení z 19. februára 1997 nekonkretizoval skutočnosti, na základe ktorých považoval dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku za daný pre uloženie obmedzení navrhovateľovi vo výkone trestu odňatia slobody podľa § 74a Trestného poriadku, ale obmedzil sa len na všeobecné konštatovanie, že „zo spisového materiálu je evidentná snaha obžalovaného o ovplyvňovanie spoluobžalovaného i svedkov“. Danosť niektorého z dôvodov väzby podľa § 67 Trestného poriadku je pritom základnou podmienkou pre rozhodnutie o takýchto obmedzeniach. Ústavný súd s ohľadom na vyššie uvedené nemohol preto uznať dôvody, na ktorých Krajský súd v Bratislave založil uloženie sporných obmedzení, ako relevantné a dostatočné. Vzhľadom na ústavnú povinnosť súdu dbať o to, aby väzba bola vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu orgánov činných v trestnom konaní, nedostatočné odôvodnenie danosti dôvodu väzby v rozhodnutí o obmedzeniach, ktoré sa proti obvinenému navrhovateľovi na základe tohto rozhodnutia uplatnili podľa § 74a ods. 1 Trestného poriadku, je v danej veci takou okolnosťou, ktorá sama osebe stačí na záver o neoprávnenosti obmedzení, resp. o nepreukázaní ich nevyhnutnosti a primeranosti na dosiahnutie legitímneho cieľa.

Na základe týchto dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že zásah spočívajúci v obmedzení návštev a korešpondencie navrhovateľa počas jeho výkonu trestu odňatia slobody nebol oprávnený. Ústavný súd preto vyslovil, že Krajský súd v Bratislave uznesením z 19. februára 1997 porušil práva navrhovateľa na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do jeho súkromného a rodinného života a listového tajomstva zaručené v čl. 19 ods. 2 a čl. 22 ústavy.

Nad rámec tohto záveru ústavný súd konštatuje, že tak pre časovo neohraničené uloženie namietaných obmedzení zo strany Krajského súdu v Bratislave, ako aj pre časové ohraničenie obmedzení zo strany najvyššieho súdu až do 12. februára 1998 absentovala akákoľvek zákonná opora. Krajský súd v Bratislave v rozpore s cit. ustanovením § 74 ods. 1 Trestného poriadku nerozhodol o „trvaní“ uložených obmedzení, a pokiaľ ide o najvyšší súd, v jeho prípade podľa názoru ústavného súdu v období od 25. januára 1998 do 12. februára 1998 nebola dodržaná zákonná požiadavka, aby uložené obmedzenia neboli

závažnejšie ako tie, ktorým by bol inak obvinený navrhovateľ podrobený vo väzbe (§ 74a ods. 2 Trestného poriadku). Dvojročná lehota trvania väzby u navrhovateľa v tejto trestnej veci totiž uplynula 25. januára 1997, takže koniec trojročnej lehoty väzby ako maximálne prípustnej lehoty väzby podľa v tom čase platného Trestného poriadku (§ 71 ods. 2) pripadol na deň 25. januára 1998. Sporné obmedzenia však boli navrhovateľovi uložené a aj sa proti nemu uplatňovali do 12. februára 1998, t. j. o 18 dní viac ako obmedzenia, ktorým mohol byť navrhovateľ podrobený vo väzbe.

Vzhľadom na vyššie uvedený záver, že Krajský súd v Bratislave porušil práva navrhovateľa podľa označených článkov ústavy, ústavný súd už nepovažoval za nutné sa v danej veci vysloviť o porušení práv navrhovateľa podľa čl. 8 dohovoru ani skúmať, či Krajský súd v Bratislave, krajská prokuratúra a generálne riaditeľstvo ZVJS porušili uvedené články ústavy aj z hľadiska obsahu a výkonu týchto obmedzení. Pokiaľ ide o tvrdené porušenie čl. 16 ústavy, ústavný súd konštatuje, že uplatnením sporných obmedzení voči navrhovateľovi nevznikla z hľadiska tohto článku žiadna samostatná a ústavne relevantná otázka.

V časti, v ktorej navrhovateľ z tohto dôvodu namietal aj porušenie jeho slobody prejavu podľa čl. 26 ústavy, ústavný súd jeho návrhu nevyhovel z dôvodu, že nezistil žiadnu súvislosť medzi uloženými obmedzeniami a uvedenou slobodou.

II. K námietkam týkajúcim sa trestnej veci krádeže

1. V trestnej veci krádeže vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici (sp. zn. 2 T 36/93) navrhovateľ v prijatom podnete namietal jednak nezákonný proces z dôvodu porušenia viacerých ustanovení Trestného poriadku a jednak nezákonnosť samotného rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 1995. Zástupca navrhovateľa sa v priebehu konania pred ústavným súdom k týmto námietkam nevyjadril.

a) K nezákonnosti procesu navrhovateľ uviedol, že škoda nebola určená znalcom, že neboli vypočutí svedkovia (MUDr. A. L., J. D., J. K.) a znalci, na ktorých výsluchu trval,

resp. nebola prečítaná výpoveď dôležitej svedkyne (MUDr. A. L.), že sa nemohol vyjadriť k výpovedi spoluobvineného P. H., že nebola vykonaná konfrontácia medzi týmto spoluobvineným a ostatnými spoluobžalovanými, že sa nevykonali niektoré listinné dôkazy a že na pojednávaní nebola stála prítomnosť všetkých členov senátu a zapisovateľa. Namietal porušenie čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru.

Krajský súd v Banskej Bystrici odmietol tieto tvrdenia a s odvolaním sa na rozhodnutia a ich odôvodnenia uviedol, že pokiaľ ide o výšku škody v bodoch 1, 3 a 6 rozsudku, táto vo všetkých uvedených skutkoch bola zistená na základe listinných dôkazov nachádzajúcich sa v spise a na hlavnom pojednávaní preukázaná vyjadreniami zákonných zástupcov poškodených strán, resp. samotných poškodených, ako i z prečítaných návrhov. Výpovede svedkov boli prečítané na hlavných pojednávaniach podľa § 211 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku; keďže navrhovateľ ako obžalovaný nesúhlasil s čítaním výpovedí ostatných svedkov (aj MUDr. A. L.), senát tieto dôkazy pominul, pretože mal dostatok dôkazov pre meritórne rozhodnutie vo veci. Ďalej sa vyjadril k vypočutiu znalcov na hlavných pojednávaniach, ako aj k oboznámeniu navrhovateľa s výpoveďami spoluobžalovaných v zmysle § 208 druhej vety Trestného poriadku, k prečítaniu zápisníc o konfrontáciách medzi ním a ostatnými spoluobžalovanými podľa § 213 ods. 1 Trestného poriadku, a pokiaľ ide o výpoveď svedka J. D., odvolal sa na rozhodnutie najvyššieho súdu. Konštatoval, že všetky hlavné pojednávania sa vykonali za prítomnosti všetkých členov senátu a zapisovateľa v zmysle § 202 ods. 1 Trestného poriadku a že nie je v rozpore s uvedeným ustanovením, keď sa zapisovateľky striedajú.

Článok 6 ods. 3 dohovoru garantuje obvinenému z trestného činu minimálne práva, medzi ktorými pod písm. d) uvádza jeho právo „vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako svedkov proti sebe“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva toto ustanovenie nevyžaduje predvolanie a výsluch každého svedka, ktorého navrhla obhajoba. Ako o tom svedčia slová „za rovnakých podmienok“, je jeho základným cieľom úplná rovnosť zbraní; s touto výhradou ponecháva príslušným vnútroštátnym orgánom starostlivosť o to, aby posúdili, či treba vykonať navrhnutý dôkaz (napr. rozsudok Engel a iní v. Holansko

z 8. júna 1976, § 91). Dôkazy musia byť spravidla vykonané pred obvineným na verejnom pojednávaní za účelom ich kontradiktórneho prerokovania, ale použitie výpovedí z prípravného vyšetrovania sa samo osebe neprieči čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) pod podmienkou, že boli rešpektované práva obhajoby; tieto spravidla vyžadujú poskytnúť obvinenému primeranú a dostatočnú možnosť popierať usvedčujúcu výpoveď a vypočúvať svedka buď v čase výpovede, alebo neskôr (napr. rozsudok Saidi v. Francúzsko z 20. septembra 1993, § 43).

Princíp rovnosti je ustanovený aj v čl. 47 ods. 3 ústavy, ktorý sa vzťahuje na všetky súdne konania. Právo na verejné prerokovanie vecí v prítomnosti obvineného a na jeho možnosť vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom je ustanovené v čl. 48 ods. 2 ústavy. Preto aj podľa týchto článkov ústavy ústavný súd posúdil námietky, ktoré navrhovateľ podriadil pod čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru.

Ústavný súd pripomína už spomenutý obmedzený rozsah jeho právomoci preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov, Trestný poriadok a Trestný zákon nevynímajúc, viedli k rozhodnutiu vo veci samej. K tomu dodáva, že nepatrí do jeho právomoci zaoberať sa rozhodnutím o vine a treste (II. ÚS 31/94) ani otázkou právnej kvalifikácie skutku, ktorý je predmetom trestného stíhania a o ktorom sa s konečnou platnosťou koná a rozhoduje pred všeobecnými súdmi (I. ÚS 18/00). Úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými a právnymi omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

V danej veci podľa názoru ústavného súdu nemožno na základe námietok navrhovateľa alebo obsahu spisu týkajúceho sa tejto trestnej veci (pozri časť II) dospieť k záveru, že nemohol uplatniť právo dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako svedkov proti sebe. Krajský súd v Banskej Bystrici hodnotil dôkazy podľa svojho vnútorného presvedčenia a neprikladal niektorým návrhom obvineného navrhovateľa na vykonanie dôkazu dôležitosť so zreteľom na vnútorné rozpory

vo výpovedi navrhovateľa a so zreteľom aj na iné písomné a svedecké dôkazy a výpovede spoluobžalovaných. Napokon, z navrhovateľom navrhnutých dôkazov nebol vykonaný len výsluch svedka J. K., pretože ostatní označení svedkovia boli vypočutí pri rešpektovaní práv obhajoby buď počas prípravného konania, alebo na pojednávaní v konaní pred Krajským súdom v Banskej Bystrici a pri hodnotení dôkazov sa na ich výpovede aj prihliadalo, o čom svedčí samotný rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, resp. uznesenie najvyššieho súdu. Pokiaľ ide o svedka J. K., je síce možné vzhľadom na oznámenie Väzenskej služby Českej republiky z 15. mája 1997 uznať, že v čase, keď rozhodoval najvyšší súd o odvolaní navrhovateľa, bolo možné adresu tohto svedka zistiť, ale to ešte nespochybňuje konštatovanie najvyššieho súdu, že na adrese udávanej navrhovateľom v priebehu konania sa tento svedok nezdržoval a že napriek úsiliu vyšetrovacích orgánov sa ho nepodarilo nájsť. Námietku o neurčení škody znalcom nebolo možné taktiež akceptovať jednak pre jej všeobecnosť a jednak pre to, že z ústavnoprávneho hľadiska nemožno mať žiadne výhrady ku kritizovanému spôsobu zisťovania škody. Najvyšší súd namietaný procesný postup v odvolacom konaní preskúmal a vo svojom rozhodnutí konštatoval, že krajský súd postupoval správne a v súlade so zákonom, keď na hlavnom pojednávaní vykonal zákonu zodpovedajúcim spôsobom v potrebnom rozsahu všetky dostupné dôkazy. Ústavný súd nemal dôvod pochybovať o tomto preskúmaní a záveroch najvyššieho súdu.

b) K nezákonnosti rozsudku navrhovateľ uviedol, že bol pozbavený majetku v rozpore s čl. 20 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru, že bol odsúdený podľa prísnejšieho ustanovenia, než to bolo možné v čase spáchania trestného činu nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 1 Trestného zákona. Namietal porušenie čl. 50 ods. 6 ústavy a čl. 7 ods. 1 dohovoru.

Podľa vyjadrenia Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní pred ústavným súdom výroky o prepadnutí, resp. zhabaní vecí navrhovateľa, ako sú uvedené v prvostupňovom rozsudku, zodpovedajú ustanoveniam § 55 ods. 1 písm. a) a c) a ods. 3 Trestného zákona, resp. § 73 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného zákona. Celú trestnú činnosť navrhovateľa ako obžalovaného súd právne kvalifikoval podľa novely Trestného zákona č. 248/1994 Z. z.

s poukazom na ustanovenie § 16 ods. 1 Trestného poriadku, pretože tento neskorší zákon ako celok, posudzovaný z hľadiska všetkých do úvahy prichádzajúcich ustanovení vo vzťahu k jeho trestnej zodpovednosti a trestných následkov za spáchané trestné činy, bol pre neho priaznivejší.

Podľa čl. 50 ods. 6 ústavy trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatel'a priaznivejší. Podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru v relevantnom znení (...) nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.

Článok 20 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru garantujú vlastnícke právo. Uvedený dodatok k dohovoru v relevantnom znení ustanovuje, že „nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon (...)“.

Odhliadnuc od toho, že otázka právnej kvalifikácie skutku zásadne patrí do právomoci všeobecného súdu, ústavný súd nezistil v namietanom postupe Krajského súdu v Banskej Bystrici pri použití označenej novely Trestného zákona č. 248/1994 Z. z. ako pre navrhovateľa priaznivejšieho zákona žiadny ústavnoprávny problém. Len na základe porovnania, ktoré urobil navrhovateľ, totiž nemožno usudzovať, že mu bol uložený prísnejší úhrnný trest, než aký mu bolo možné uložiť podľa Trestného zákona platného v čase spáchania trestných činov, za ktoré bol Krajským súdom v Banskej Bystrici odsúdený. Najvyšší súd v odvolacom konaní tieto námietky navrhovateľa preskúmal a konštatoval, že právne závery Krajského súdu v Banskej Bystrici týkajúce sa použitej právnej kvalifikácie sú zákonné a uložený trest primeraný ku všetkým okolnostiam prípadu a zodpovedajúci všetkým zákonným hľadiskám. Pokiaľ ide o výroky o zhabaní a prepadanutí vecí navrhovateľa, Krajský súd v Banskej Bystrici v rozsudku uviedol tie zákonné ustanovenia a skutočnosti, ktoré odôvodnili ich použitie, preto ústavný súd nemohol uznať námietku navrhovateľa, že sa zasiahlo do jeho vlastníckeho práva v rozpore so zákonom, resp. ústavou či Dodatkovým protokolom k dohovoru.

Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru, prijatému návrhu navrhovateľa v časti námietok uplatnených voči postupu a rozhodnutiu Krajského súdu v Banskej Bystrici v trestnej veci krádeže nevyhovelo.

2. Napokon navrhovateľ namietal, že v októbri 1996 podal proti právoplatnému rozsudku v trestnej veci krádeže podnet na generálnu prokuratúru na podanie sťažnosti pre porušenie zákona, ktorý v rozpore so zákonom o prokuratúre nebol napriek jeho urgenciám vybavený. V tejto súvislosti namietal porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Generálna prokuratúra tieto námietky odmietla ako neodôvodnené, pretože podnet navrhovateľa bol podľa jej názoru vybavovaný na generálnej prokuratúre bez zbytočných prietáhov a v lehote kratšej než primeranej (vlastné preskúmanie veci a vybavenie podnetu).

Odhlídnuc od dôvodov uvedených v stanovisku generálneho prokurátora na ospravedlnenie prietáhov pri vybavení podnetu navrhovateľa (pozri časť I), ktoré na pohľad nemožno považovať za „zbytočné“, je čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa názoru ústavného súdu na postup generálneho prokurátora pri preskúmaní podnetu na podanie sťažnosti pre porušenie zákona neaplikovateľný.

V prípade ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy to vyplýva zo znenia a kontextu celého tohto článku. V inej súvislosti tohto článku s postupom generálneho prokurátora ústavný súd už uviedol, že posúdenie podnetu na podanie sťažnosti pre porušenie zákona generálnym prokurátorom je výlučne v právomoci tohto orgánu. Generálny prokurátor nie je orgánom, pred ktorým sa dôkazy o tvrdeniach pisateľa podnetu na podanie sťažnosti pre porušenie zákona vyhodnocujú, ale tento orgán berie do úvahy dôvody, pre ktoré má byť tento podnet akceptovaný, čo nedáva právo pisateľovi takéhoto podnetu na vyjadrenie k posúdeniu ním uvedených dôvodov a priložených dôkazov generálnym prokurátorom. Preto namietaný postup vecne nesúvisí s obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 98/97). Ústavný súd nevidí dôvod zaujať odlišný názor pri výklade tohto článku ústavy v prípade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“.

Ani v prípade čl. 6 ods. 1 dohovoru sa nezdá byť splnená podmienka ustanovená v jeho texte, aby išlo o rozhodovanie „o oprávnenosti (...) trestného obvinenia“, pretože postup generálneho prokurátora podľa ustanovení sedemnásťtej hlavy Trestného poriadku sa týka osoby už právoplatne odsúdenej.

Z týchto dôvodov ústavný súd nemohol návrhu navrhovateľa v tejto časti vyhovieť.